

FORBRUGERKOMMISSIONENS BETÆNKNING I

Mærkning og skiltning m.v.
inden for
forbrugsområdet

BETÆNKNING 597
KØBENHAVN 1971

Statens trykningskontor
Ha 00-360-bet.

ISBN 87 503 1071 2

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
I. Kommissorium og virksomhed	5
II. Flertallets udkast med bemærkninger til lov om mærkning, skiltning m.v. inden for forbrugsområdet	12
III. Flertallets udkast med bemærkninger til lov om ændring af lov om indseende med priser	29
IV. Mindretalsudtalelser	30

BILAG

Redegørelse vedrørende lovgivning m.v. inden for mærkningsområdet	39
---	----

Bilag, der knytter sig hertil:

Bilag a) Oversigt over de af Monopoltilsynet offentliggjorte redegørelser om foretagne undersøgelser m.v.	59
Bilag b) Oversigt over Monopoltilsynets bekendtgørelser om skiltning og fakturering og mærkning med nettovægt eller mængdeangivelse	61
Bilag c) Notat af 9. november 1970 om Dansk Varedeklarations-Nævns virksomhed	63
Bilag d) Vesttysk "Preisauszeichnungsverordnung" af 18. september 1969	71
Bilag e) Norsk lov om "Merking av forbruksvarer" af 24. maj 1968	75

I. Kommissorium og virksomhed.

Handelsministeriet nedsatte den 5. december 1969 en kommission til undersøgelse af forbrugerproblemer (Forbrugerkommissionen) med følgende kommissorium:

"Den hastige udvikling i det moderne samfund med det stærkt voksende og differentierede udbud af varer og tjenesteydelser gør det i stigende grad vanskeligt for forbrugerne at orientere sig om priser, kvaliteter m.v. Såvel i det private som i det statslige regie er der som en følge heraf særlig gennem de senere år iværksat en række foranstaltninger med sigte på at styrke forbrugernes stilling. Kommissionen vil have til opgave at foretage en samlet vurdering af hele dette område som grundlag for udformningen af en tidssvarende forbrugerpolitik. Kommissionen forudsættes i denne forbindelse blandt andet

at undersøge forbrugerens stilling inden for lovgivningsområder af særlig interesse i denne sammenhæng, således f.eks. konkurrencelov, prisindseendelov og afbetalingslov,

at undersøge betydningen af og former for forbrugeroplysning, herunder også i radio og TV,

at belyse forholdet mellem erhvervslivet og forbrugerne, herunder behovet for neutral oplysning om varer og tjenesteydelser, reklamens forhold til forbrugeroplysningen, mulighederne for en såvel for forbrugerne som erhvervslivet i alle henseender tilfredsstillende og hurtig behandling af klager m.v. samt

at foretage en vurdering af koordineringen af og arbejdsdelingen mellem institutioner og organisationer, der har til formål at gennemføre undersøgelses- og oplys-

ningsvirksomhed for forbrugerne, først og fremmest Statens Husholdningsråd og Forbrugerrådet, men tillige Dansk Varedeklarations-Nævn og andre institutioner og organisationer, hvis virksomhed er af betydning på dette område.

Det forudsættes, at kommissionen kan fremsætte forslag til ændringer i lovgivning og om administrations- og organisationsforhold vedrørende forbrugeraktiviteter samt finansieringen heraf.

Kommissionen må ved fremsættelsen af forslag tage mulighederne for et øget nordisk samarbejde om undersøgelses- og oplysningsvirksomhed samt om lovgivning af betydning for forbrugerne i betragtning.

Kommissionen vil i sit arbejde kunne inddrage særligt sagkyndige uden for medlemmernes kreds."

Professor Poul Milhøj, Handelshøjskolen i København, og professor H. Lund Christiansen, Handelshøjskolen i Århus, udnævntes henholdsvis til formand og næstformand for kommissionen, der i øvrigt fik følgende sammensætning:

Ekspeditionssekretær, fru K. Arnskov	Handelsministeriet
Professor P. Bramsnæs	Dansk Varedeklarations-Nævn
Rådsformand Inga Dahlsgård	Statens Husholdningsråd
Dommer Niels Ehrenreich	Justitsministeriet
Husholdningsinspektør Else Elbæk	Undervisningsministeriet
Landsformand for De Samvirkende Danske Husholdningsforeninger, fru Esther Frandsen	Statens Husholdningsråd
Forbrugerrådets formand Lis Groes M.F.	Forbrugerrådet
Højesteretssagfører E.Groth-Andersen	Butikshandelens Fællesråd
Underdirektør F.Hjorth Hansen	Industrirådet
Markedsdirektør Benth Holtug	Dansk Markedsføringsforbund
Gand.oecon.Erik Traberg Jensen	Arbejderbevægelsens Erhvervsråd
Formanden for FDB,Lars P. Jensen	Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeninger
Direktør E. Klæbel	Danske Dagblades Fællesrepræsentation

Kontorchef, fru Helle Munch-Petersen	Forbrugerrådet
Kontorchef Helge Odel	Indenrigsministeriet
Sekretariatschef Clemens Pedersen	Andelsudvalget
Grosserer E.Lund Pedersen	Grosserer-Societetet
Kontorchef, fru Karen Poulsen	Monopoltilsynet
Forstander, fru E.Reinstrup	Statens Husholdningsråd
Direktør M.J.Rosenberg	Håndværksrådet
Programchef Werner Svendsen	Danmarks Radio
Næstformand for Forbrugerrådet, Ingeniør Alf Sørensen	Forbrugerrådet
Forretningsfører Ole Vernerlund	Det kooperative Fælles- forbund.

Sekretær i handelsministeriet Hagen Jørgensen og fuldmægtig i Monopoltilsynet Paul Paulsen udnævntes til sekretærer for kommissionen.

Den 30. november 1970 udnævnte handelsministeriet konst. undervisningsinspektør Inga Kristoffersen til medlem af kommissionen under undervisningsinspektør Else Elbæks orlov til 31. august 1971.

Kommissionen har afholdt 7 møder. Efter en generaldebat på det indledende møde den 13. januar 1970 nedsatte kommissionen på sit 2. møde den 4. februar 1970 følgende arbejdsudvalg:

Lovudvalget
 Forbrugeroplysningsudvalget
 Klage- og Ankenævnsudvalget
 Udrednings- og prognoseudvalget.

Arbejdsudvalgene har endnu ikke afsluttet deres arbejde, men afgav på kommissionens 3. møde den 29. oktober 1970 beretning om de foreløbige undersøgelsesresultater. På det nævnte kommissionsmøde drøftedes kommissionens videre arbejde, herunder prioriteringen af de forskellige opgaver. På handelsministerens foranledning drøftedes særligt Betænkning af 9. oktober 1970, afgivet af det i Folketinget nedsatte udvalg vedrørende forslag til lov om prisstop. I betænkningen er anført:

"Udvalget henstiller til handelsministeren, at Forbrugerkommissionens arbejde med den lovgivning, der kan støtte forbrugernes mulighed for at bedømme priser, kvaliteter, service o.lign., fremmes med henblik på, at lovforslag på disse områder søges fremsat allerede i indeværende samling."

Der var i kommissionen alvorlige betænkeligheder ved inden for en frist, som ikke giver kommissionen mulighed for at foretage en samlet vurdering af forbrugerens stilling, således som forudsat i kommissoriet, at skulle fremkomme med en delbetænkning med forslag vedrørende de nævnte områder. På den anden side fandt man det vigtigt, at kommissionen af hensyn til sit videre arbejde søgte at få indflydelse på den lovgivning, som der er udtrykt ønske om i folketingsudvalgets betænkning.

Det besluttedes herefter at foretage en gennemgang af de muligheder, det bestående system - lovgivning m.v. - giver forbrugeren for at bedømme priser, kvaliteter og service m.v. De foreløbige undersøgelsesresultater i de nedsatte arbejdsudvalg har i et vist omfang kunnet indpasses i undersøgelsen. Måri har særligt haft for øje, at de foranstaltninger, som kommissionen kunne foreslå gennemført, blev af en sådan karakter, at de ikke i for høj grad virker præjudicerende og bindende på kommissionens videre arbejde. Samtidig er der ved overvejelserne lagt vægt på at søge de vigtigste bestemmelser i lovgivningen vedrørende mærkning og skiltning m.v. samlet og harmoniseret, således at disse bliver mere overskuelige.

Det har været nødvendigt at udskille en række problemer, som det enten må anses at være for tidskrævende og vanskeligt at afklare, eller som det må skønnes naturligt at kæde sammen med løsningen af andre af de opgaver, som det er pålagt kommissionen at udrede, og kommissionen har således ment at måtte anlægge en snæver fortolkning af det i folketingsbetænkningen anførte om "lovgivning, der kan støtte forbrugerens mulighed for at bedømme priser, kvaliteter, service og lign.". Blandt de problemer, som udskilles og som derfor vil indgå i kommissionens videre arbejde, er:

- 1) Konkurrencelovgivningen, herunder overvejelserne vedrørende markedsføring, opinionsnævn og forbrugerom-

- 2) Købe-, aftale- og afbetalingslovgivningen, herunder særligt problemerne omkring reklamations-, tilbage-trædelses- og garantibestemmelser,
- 3) Lovgivning vedrørende specialområder,
- 4) Forbrugeroplysningsproblemer i videre forstand end gennem mærkning og skiltning m.v.
- 5) Harmonisering af klage- og ankeneevnsvirksomheden,
- 6) Koordinerings- og harmoniseringsbestræbelser med hensyn til den organisatoriske opbygning af forbrugerinstitutioner og -organisationer, samt endelig
- 7) Mulighederne for et øget nordisk samarbejde om undersøgelses- og oplysningsvirksomhed samt om lovgivning.

Selv om kommissionen således ikke har haft mulighed for nærmere at overveje lovgivning vedrørende specialområder, jfr. pkt. 3, kan der dog være grund til blot at nævne levnedsmiddellovgivningen, som vedrører et vareområde, der har overordentlig stor betydning såvel for forbrugerne som for de producenter og handlende, der skal opfylde den lange række af forskrifter, der er givet i henhold til lovgivningen. Det må i den forbindelse bemærkes, at landbrugsministeriet den 23. april 1970 nedsatte et levnedsmiddeludvalg bestående af embedsmænd fra vedkommende styrelser. Udvalget har med henblik på at lette mulighederne for produktudvikling fået til opgave at skabe en ønskelig forenkling og koordinering af levnedsmiddellovgivningen for kød og mælk samt andre levnedsmidler, f.eks. fisk, på de områder, hvor denne lovgivning henhører under flere ministeriers forretningsområde. Ved skrivelse af 22. april 1970 har landbrugsministeriet udvidet udvalgets kommissorium til også at omfatte koordination af reglerne om de hygiejniske krav til lokaleindretning og drift af udsalgssteder for levnedsmidler.

Kommissionen vil snarest muligt søge optaget kontakt med dette udvalg med henblik på en nærmere orientering om dets arbejde samt på mulighederne for fremtidig kontakt og samarbejde.

Kommissionen har støttet sine overvejelser på den som bilag optagne redegørelse vedrørende lovgivning m.v. inden for mærkningsområdet udarbejdet af kommissionens sekretariat samt på de til redegørelsen knyttede bilag a) - e).

Som resultat af kommissionens arbejde foreligger et af et flertal af kommissionens medlemmer tiltrådt udkast med bemærkninger til lov om mærkning, skiltning m.v. inden for forbrugsområdet, jfr. afsnit II samt udkast med bemærkninger til lov om ændring af lov om indseende med priser, ligeledes tiltrådt af et flertal af medlemmerne, jfr. afsnit III.

Flertallets motivering for lovudkastene og de enkelte bestemmelser heri vil fremgå af bemærkninger til udkastene. Særligt med hensyn til bestemmelsen i det førstnævnte lovudkasts § 6 om bemyndigelse for Monopoltilsynet til at foreskrive indholds-, egen-skabs- og kvalitetsmærkning m.v. bemærkes, at flertallet har fundet en sådan hjemmel nødvendig under hensyn til, at erhvervslivet som helhed i utilstrækkelig grad har taget frivillige varedeklarationsordninger og herunder særligt de af Dansk Varedeklarations-Nævn siden 1957 udførte deklARATIONER i anvendelse. Flertallet har ikke tiltro til, at det af et mindretal, jfr. nedenfor og i afsnit IV (særligt mindretalsudtalelse nr. 2) fremsatte forslag om at stille spørgsmålet om hjemmel til tvungen varedeklaration i bero i 12-13 måneder med henblik på intensiverede forhandlinger, vil kunne hidføre en væsentlig forøget anvendelse af frivillige deklARATIONER. Hertil vil en hjemmel for Monopoltilsynet som foreslået af flertallet være påkrævet.

Et medlem af kommissionen (Bramsnæs) kan ikke tiltræde bestemmelsen i § 6 i det i afsnit II optagne lovudkast (jfr. mindretalsudtalelse nr. 1, afsnit IV).

4 medlemmer (Groth-Andersen, Hjorth Hansen, Lund Pedersen og Rosenberg) kan ikke tiltræde bestemmelserne i §§ 1, 3, stk. 2, 4 og 6 i det i afsnit II optagne lovudkast og tager ligeledes afstand fra det i afsnit III optagne lovudkast.

Disse medlemmer har endvidere bemærkninger til lovudkastene som helhed og til bestemmelsen i § 3, stk. 1, jfr. § 10 samt til § 7, stk. 1, i førstnævnte lovudkast, (jfr. mindretalsudtalelse nr. 2, afsnit IV).

2 medlemmer (Holtug og Klæbel) har særlige bemærkninger til det i afsnit II optagne lovudkasts §§ 3 og 4 og kan ikke tiltræde § 6 (jfr. mindretalsudtalelse nr. 3, afsnit IV).

København, den 30. januar 1971,

K. Arnskov	F. Bramsnæs	H.Lund Christiansen Næstformand
Inga Dahlsgård	Niels Ehrenreich	Esther Frandsen
Lis Groes	E. Groth-Andersen	F. Hjorth Hansen
Benth Holtug	Lars P. Jensen	Erik Traberg Jensen
E. Klæbel	Inga Kristoffersen	Poul Milhøj Formand
H. Munch-Petersen	Helge Odel	Clemens Pedersen
E. Lund Pedersen	Karen Poulsen	E. Reinstrup
M. J. Rosenberg	ferner Svendsen	Alf Sørensen
Ole Vernerlund	Hagen Jørgensen	Paul Paulsen.

II. Flertallets udkast til lov om mærkning, skiltning m.v. inden for forbrugsområdet.

Kapitel I.

Mærkning, skiltning m.v. med pris og mængde.

§ 1. Den, der erhvervsmæssigt udbyder varer i detailsalg til den almindelige forbruger, skal ved mærkning, skiltning eller på anden måde tydeligt angive oplysning om pris, incl. moms og andre afgifter, for den enkelte vare eller for den enhed af varen, prisen angår.

otk.2. Såfremt varerne udbydes på afbetalingsvilkår, jfr. lov om køb på afbetaling, skal de i stk. 1 nævnte oplysninger omfatte angivelse af kontantprisen og den fulde afbetalingspris samt af mindste udbetaling, de enkelte raters størrelse og antal og af betalingsterminer.

Stk. 3. Monopoltilsynet kan foreskrive, at bestemmelsen i stk. 2 også finder anvendelse i andre tilfælde, hvor købesummen kan betales i afdrag.

§ 2. Bestemmelsen i § 1, stk. 1, finder ikke anvendelse

- 1) på salg af antikviteter, kunst og bragte varer,
- 2) ved auktionssalg.

Stk. 2. Monopoltilsynet kan undtage varer, erhvervsområder eller enkelte virksomheder fra bestemmelserne i § 1, stk. 1 og 2.

§ 3. Monopoltilsynet fastsætter regler om, i hvilket omfang færdigpakkede detailsalgsvarer udover oplysninger, som følger af § 1, skal forsynes med oplysning om pakningens nettomængde.

Stk. 2. Tilsynet kan fastsætte regler om, at varerne skal forsynes med oplysning om priser pr. enhed efter sædvanlig anvendt mål eller vægt for varer af den pågældende art.

§ 4. Monopoltilsynet fastsætter regler om, i hvilket omfang den, der erhvervsmæssigt udfører tjenesteydelser for den almindelige forbruger, ved skiltning eller på anden måde tydeligt skal give oplysning om pris på alle sædvanlige, væsentligere ydelser, incl. moms og andre afgifter.

Stk. 2. Tilsynet kan fastsætte regler om, at der udover oplysninger, som nævnt i stk. 1, skal angives oplysning om mængde for varer, der indgår i ydelserne.

§ 5. Når der ved annoncering eller på anden måde i reklamer over for den almindelige forbruger angives oplysning om pris for varer eller ydelser, skal oplysningen angives i overensstemmelse med bestemmelserne i §§ 1-4 og de i medfør af loven fastsatte regler. Bestemmelsen i § 1, stk. 2, finder dog kun anvendelse, hvis det af annoncen eller reklamen fremgår, at varen udbydes på afbetalingsvilkår.

Stk. 2. Såfremt en fabrikant, importør eller grossist, i annoncer eller på anden måde i reklamer foreslår en pris for videresalg til den almindelige forbruger, skal prisen fremtræde som prisforslag (vejledende pris eller lignende).

Kapitel II.

Indholds-, egenskabs- og kvalitetsmærkning m.v.

§ 6. Monopoltilsynet kan foreskrive, at bestemte varer, varegrupper eller varetyper kun må udbydes i detailsalg til den almindelige forbruger, såfremt de ved mærkning eller på anden måde tydeligt er forsynet med oplysninger, som efter varernes art kan omfatte: Varernes indhold og sammensætning, deres holdbarhed, behandlingsmåde og funktion eller deres egenskaber i øvrigt med henblik på forbrugerens vurdering af varernes kvalitet og brugsegenskaber.

Kapitel III.

Udfærdigelse af nærmere regler efter forhandling.

§ 7. Monopoltilsynet kan efter forhandling med repræsentanter for forbrugerne og vedkommende erhvervsorganisationer fastsætte nærmere regler om mærkningen, skiltningen m.v. efter loven og kan herunder foreskrive kvantumsstandardisering.

Stk. 2. Forinden tilsynet træffer afgørelse efter § 1, stk. 3, § 2, stk. 2, § 3, § 4 eller § 6, skal der finde forhandling sted som nævnt i stk. 1. I forhandling, der skal finde sted efter § 6, skal tillige inddrages sagkyndige.

Kapitel IV.

Kontrol, klageadgang, straf m.v.

§ 8. Monopoltilsynet påser overholdelsen af loven og de i medfør af denne fastsatte regler.

§ 9. Reglerne i § 15, jfr. § 20 og § 18 i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger finder også anvendelse med hensyn til Monopoltilsynets beføjelser til at kræve oplysninger m.v. og med hensyn til klage over tilsynets afgørelser efter denne lov.

§ 10. Overtrædelse af bestemmelserne i § 1, stk. 1 og 2, § 5 eller de i medfør af loven fastsatte regler straffes med bøde.

Stk. 2. Er oplysninger, der skal angives i medfør af §§ 3 og 6 påført af eller hidrører de fra fabrikant, importør eller grossist, kan str. af efter stk. 1 pålægges denne, såfremt oplysningerne er urigtige.

Stk. 3. Med bøde straffes den, der undlader at meddele oplysninger, som afkræves ham i henhold til § 9, jfr. monopollovens § 15.

Stk. 4. Den, som i forhold, der er omfattet af loven, meddeler Monopolt j lsynct eller det i monopol lovens § 18 omhandlede DE V D

urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier forhold af betydning for den pågældende sagn afgørelse, straffes med bøde eller hæfte, medmindre strengere straf er forskyldt efter borgerlig straffelov.

Stk. 5. Er overtrædelsen begået af et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, kan bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.

Stk. 6. Ved behandlingen af sager i henhold til denne bestemmelse finder de i lov om rettens pleje, kapitel 69, indeholdte regler anvendelse i samme omfang som i sager, der påtales af statsadvokaten.

Kapitel V.

Overgangs- og ikrafttrædelsesbestemmelser.

§ 11. Loven træder i kraft den

Stk. 2. Indtil den 1. februar 1972 finder loven kun anvendelse i det omfang og for de vare- eller erhvervsområder, som Monopoltilsynet bestemmer.

§ 12. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovudkastet.

Udkastet tilsigter at støtte forbrugernes mulighed for at bedømme priser og kvaliteter, jfr. herved betænkning af 9. oktober 1970, afgivet af det i folketinget nedsatte udvalg vedrørende forslag til lov om prisstop. I betænkningen anførtes:

"Udvalget henstiller til handelsministeren, at forbrugerkommissionens arbejde med den lovgivning, der kan støtte forbrugernes mulighed for at bedømme priser, kvaliteter, service og lignende, fremmes med henblik på, at et lovforslag på disse områder søges fremsat allerede i indeværende samling."

Det er ikke fundet muligt i denne sammenhæng at foreslå bestemmelser direkte vedrørende service og lignende, idet det er kommissionens opfattelse, at sådanne bestemmelser vil have nøje sammenhæng med køberetlige, aftaleretlige og konkurrenceretlige regler, i relation til hvilke forbrugerens stilling vil blive underkastet nøjere undersøgelser gennem kommissionens videre arbejde. På den anden side må det antages, at lovregler, der gør det lettere at vurdere priser og kvaliteter, i sig selv vil forbedre mulighederne for også at bedømme tilbud om service og lignende.

Udgangspunktet for kommissionens overvejelser har været de bestemmelser vedrørende mærkning og skiltning m.v., som findes i prisindseendelovens §§ 3 og 4 og i konkurrencelovens § 16. Man har endvidere haft det af konkurrencelovudvalgets flertal udarbejdede lovudkast til ændring af prisindseendelovens § 4 for øje. Dette udkast, som fremkom i 1966, og som 3 gange har været fremsat som lovforslag i folketinget uden at nå frem til vedtagelse, har man imidlertid ikke ment at kunne blive stående ved, navnlig også fordi udviklingen i udlandet i de seneste år viser, at behovet for forbedring af forbrugerens orienterings- og vurderingsmuligheder med hensyn til pris og kvalitet af varer og tjenesteydelser må tilgodeses gennem udformningen af fastere regler. Flere lande har gennemført generelle regler om prismærkning og -skiltning fortrinsvis med hensyn til varer, men også i et vist omfang med hensyn til tjenesteydelser. Hore specielle regler - i første række om fødevarer - findes i de fleste lande. Alt i alt er der en stigende tendens til at gennemføre foranstaltninger med henblik på at lette forbrugernes mulighed for at foretage sammenligning af udbød to varer og tjenesteydelser.

Der kan særligt peges på, at man i Vesttyskland i 1969 har indført en række obligatoriske regler om oplysning og mærkning med pris pr. salgsenhed eller ydelse for varer og visse tjenesteydelser, der tilbydes den såkaldte "Letztverbraucher".

Vedrørende færdigpakkede detailsalgsvarer kræves generelt i bl.a. Vesttyskland og Svejts oplysning ved mærkning eller skiltning af prisen pr. enhed. I andre lande er lignende lovgivning under forberedelse.

Vedrørende adgangen til at kræve indholds-, egenskabs- og kvalitetsmærkning af varer kan henvises til Norge, hvor man ved lov af 24. maj 1968 om "merking av forbruksvarer, som omsettes eller er beregnet på å omsettes til vanlige forbrukere" har fået en sådan hjemmel. Kravet om mærkning omfatter ikke blot navn og adresse på **den, der** har produceret eller importeret eller pakket varen, men tillige oplysning om sammensætningen af varen, mængde, egenskaber **eller** andre lignende oplysninger, som har betydning for at bedømme varens kvalitet og brugsegenskaber. En lignende bemyndigelse til at kræve mærkning findes i den engelske Trade Descriptions Act 1968.

Generelle, obligatoriske prismærkningsregler med nødvendige undtagelser og dispensationsmuligheder og suppleret med bemyndigelsesregler i faste rammer vil efter kommissionens opfattelse være forbundet med færre administrative problemer end en udvidelse af den bestående lovgivning vedrørende mærkning og skiltning m.v. med pris og mængde, som bygger på bemyndigelsesregler alene.

De foreslåede prismærkningsregler vil imidlertid alene kunne opnå den tilsigtede virkning, såfremt der tillige skabes hjemmel for, at varer skal forsynes med oplysning om deres egenskab, indhold m.v. Det vil på dette område være nødvendigt at bygge på en bemyndigelsesregel, jfr. udkastets § 6. En regel af denne art har ikke hidtil foreligget i dansk lovgivning, men i konkurrencelovsbetænkningens udkast til ændring af prisindseendelovens § 4 var medtaget en generel bemyndigelse for Monopoltilsynet til at foreskrive indholds- og egenskabsmærkning. På specielle områder, således f.eks. for levnedsmidler, medicinalvarer, giftstoffer, elektriske artikler m.v., hvor hensynet til det sundheds- og sikkerhedsmæssige har spillet ind, findes der imidlertid i særlovgivningen bemyndigelsesregler, i henhold til hvilke mærkningsbestemmelser af forskellig art er udstedt. Formålet med den her foreslåede bestemmelse er derfor dels at virke som supplement til allerede gældende regler, dels i det

hele taget at åbne adgang til at foreskrive mærkning for at lette forbrugernes adgang til at bedømme varer.

Det må skønnes naturligt at overlade Monopoltilsynet administrationen af en lovgivning af denne karakter i fortsættelse af administrationen af prisindseendeloven. Monopoltilsynet vil dog ved administrationen af en varedeklarationsordning savne den fornødne sagkundskab, og det forudsættes derfor, at tilsynet søger bistand hos sagkyndige, herunder især de institutioner og organisationer, som gennem årene har samarbejdet med erhvervslivet om frivillige varedeklarations- og kvalitetsmærkningsordninger. I første række må her peges på Dansk Varedeklarations-Nævn, Textilprøvenævnet og Dansk Møbelkontrol samt Statens Husholdningsråd og Forbrugerrådet, der deltager i arbejdet med de frivillige ordningers gennemførelse. Hertil kommer, at en række organer og i øvrigt mange større virksomheder - f.eks. distributionskæderne - repræsenterer sagkundskab på en række områder.

Når kommissionen har fundet, at der bør skabes hjemmel til at foreskrive tvungen egenskabs- og kvalitetsmærkning, skyldes dette dels de vanskeligheder, som bl.a. Dansk Varedeklarations-Nævn har haft med at få et tilstrækkelig bredt vareområde dækket med deklARATIONER, dels ønsket om, at virksomheder eller brancher, som har været tilbageholdende med hensyn til frivillige ordninger, eventuelt kan tvinges til at følge den del af erhvervslivet, som har akcepteret og imødekommet ønsket om at give forbrugerne bedre orientering om varers egenskaber m.v. Kommissionen lægger imidlertid vægt på, at det igangværende arbejde med gennemførelse af frivillige ordninger søges videreført og udbygget. Det er i denne forbindelse for kommissionen oplyst, at der har været ført forhandlinger med henblik på at simplificere proceduren ved gennemførelse af frivillige varedeklARATIONER. Kommissionen anser det for nærliggende, at den adgang til at gennemføre tvungne ordninger, der foreslås, vil resultere i en øget etablering af frivillige deklARATIONER, og må lægge vægt på, at det offentlige i videre omfang end hidtil yder støtte hertil. For Monopoltilsynets vedkommende må det antages, at det arbejde, der forudsættes pålagt tilsynet, såfremt lovgivningen gennemføres, vil nødvendiggøre en forøgelse af tilsynets bevillinger.

Til de enkelte bestemmelser knyttes følgende bemærkninger:

Til § 1:

Det fastslås i stk. 1 som et almindeligt princip, at varer inden for forbrugsområdet skal forsynes med oplysning om pris. Afgørende er, om varerne erhvervsmæssigt er udbudt i detailsalg, hvorved bemærkes, at disse begreber må forstås i overensstemmelse med almindelig sædvane. Det er ikke fundet nødvendigt at udtale udtrykkeligt i lovudkastet, at dette ikke omfatter fast ejendom, hvorved dog bemærkes, at typehuse, sommerhuse og lignende efter omstændighederne kan anses som varer.

Bestemmelsen i § 1, stk. 1, omfatter varer, der ligger fremme i butik, forretningslokale eller andre lokaler, hvor forbrugeren har almindelig adgang til at se på varerne samt varer, der på tilsvarende måde udbydes til salg uden for butikken eller forretningslokalet. Med hensyn til butiks- eller udstillingsvinduer må gælde, at mærkning eller skiltning for de udstillede varer skal være anbragt således, at den er synlig og let læselig for den, der står uden for vinduet. Har vinduerne ingen bagklædning, kan der ikke stilles krav om, at prisen for enhver vare i butikken skal kunne iagttages udefra. Prisen for varer, der er udstillet helt fremme i vinduet, skal dog være umiddelbart læselig. Varer i lagerlokaler vil normalt falde uden for **mærkningsområdet**, idet forbrugeren oftest ikke har almindelig adgang til sådanne lokaler.

Det fordres ikke, at hver enkelt vare prismærkes, men mærkning og skiltning m.v. må være udformet og anbragt så klart og let tilgængeligt, at den almindelige forbruger ikke lades i tvivl om, hvad den enkelte vare koster. Såfremt varen udbydes i kilo, gram, liter eller i et vist stykantal el.lign., må prisangivelsen angå den enhed (kilo, liter, stk., dusin, bundt el.lign.) af varen, i hvilken ~~den~~ udbydes. Ved bestemmelsen foreskrives ikke mærkning med nettovægt. Med hensyn til krav herom ved færdigpakkede varer henvises til reglen i § 3, stk. 1.

Ved ordene "på anden måde tydeligt" må forstås, at mærkningen eller skiltningen normalt må være umiddelbart synlig for forbrugeren, således at prisorienteringen lettes. Dette betyder dog ikke, at de handlende ikke i et vist omfang kan følge almindelig anerkendte sædvaner med hensyn til prismærkning. I boghandler er det således almindelig kendt, at bøgerne er mærket med pris på indersiden af omslaget, og også inden for en lang række andre brancher kan der med hensyn til mærkningens anbringelse være forskellige kutymer.

Følger de handlende således god forretningsskik med hensyn til mærkning med pris, må mærkningskravet efter § 1, stk. 1, indtil videre kunne anses opfyldt. Der kan imidlertid peges på, at Monopoltilsynet, i medfør af hjemmelen i § 7, stk. 1, efter forhandling med repræsentanter for forbrugerne og vedkommende erhvervsorganisationer, har mulighed for at ændre sådanne kutymer, såfremt man skønner, at hensynet til forbrugerne nødvendiggør en mere synlig og iøjnefaldende mærkning tilpasset de forskellige branchers forhold.

Bestemmelserne i stk. 2 og 3 bygger på bemyndigelsesreglen i prisindseendelovens § 3, stk. 2, som det er skønnet rimeligt at lade gælde ubetinget for så vidt angår afbetalingslovens område. Forbeholder sælgeren sig ikke ejendomsretten til varen, indtil købesummen er helt eller delvist erlagt, jfr. afbetalingslovens § 1, stk. 1, omfattes sådant salg ikke af bestemmelsen i stk. 2 så lidt som af afbetalingsloven.

For så vidt angår det øvrige område, som anses omfattet af prisindseendeloven, vil tilsynet fortsat i henhold til stk. 3 have adgang til at foreskrive oplysningspligt.

Det i bemærkningerne til stk. 1 anførte om, at hver enkelt vare ikke forudsættes prismærket, hvis mærkningen forsvarligt kan ske på anden måde, finder også anvendelse med hensyn til bestemmelserne i stk. 2 og 3.

Såfremt en handlende kun ganske undtagelsesvis sælger på afbetaling, bør han formentlig ikke kunne anses omfattet af bestemmelserne i stk. 2 og 3.

Det har været overvejet at indsætte en beløbsgrænse for varer, som omfattes af bestemmelsen, således at f.eks. varer, hvis pris var under 200 kr., faldt udenfor. Efter kommissionens opfattelse må det forhold, at der rent faktisk findes varer - f.eks. elektriske barbermaskiner - som de handlende, uanset den forholdsvis beskedne pris, finder det ønskeligt at sælge på afbetaling, tale for, at principielt alle varer omfattes af Desxemmelserne i stk. 2 og 3. Viser der sig store ulemper i praksis for visse vareområder eller for enkelte virksomheder, har Monopoltilsynet dog mulighed for at undtage disse.

Det bemærkes, at ved ordet "varerne" i stk. 2 sigtes til de i stk. 1 nævnte varer.

Til § 2:

Den obligatoriske karakter af hovedreglerne i § 1 nødvendiggør en nøjere vurdering af, hvorvidt der findes vare- eller erhvervsområder eller enkelte virksomheder, som det vil være urimeligt eller ganske uhensigtsmæssigt at pålægge ubetinget mærkningspligt. De i stk. 1 nævnte områder, hvor prisfastsættelsen enten typisk sker ved købers og sælgers "tingen om pris" eller gennem bud og overbud, har i forskellige pris- og avancementlove været typiske undtagelser, og det er også her fundet naturligt udtrykkeligt at fastslå dette forhold. Med dispensationshjemmelen i stk. 2 har Monopoltilsynet efter forhandling som nævnt i § 7 mulighed for at tillade andre undtagelser helt eller delvist fra bestemmelserne i § 1. Motiverende herfor kan eksempelvis være vanskeligheder som følge af, at visse virksomheders butiksomsætning kun i ubetydeligt omfang vedrører handel med almindelige forbrugere, medens hovedvægten ligger på engroshandel. Hvor i øvrigt væsentlige interesser taler derfor, kan også som et bimoto nævnes muligheden for at tage hensyn til den betydning, bestemte varer må antages at have i den almindelige forbrugers budget.

Da dispensationsbeføjelsen vedrører såvel § 1, stk. 1 og 2, vil tilsynet have mulighed for alt efter forholdene kun at dispensere fra en af bestemmelserne.

Det bør tilstræbes, at undtagelserne bliver så få og så klart afgrænsede som muligt, således at det generelle mærkningsprincip ikke unødigt tilsløres. Importerede varer må principielt anses lige-stillede med hjemmemarkedsvare.

Til § 3:

Bestemmelsen i stk. 1, der er supplement til bestemmelserne i § 1, pålægger Monopoltilsynet en pligt til efter forhandling som nævnt i § 7 at tage stilling til, i hvilket omfang mærkning med nettomængde for så vidt angår færdigpakkede detailsalgsvare bør tages i anvendelse.

Bestemmelsen bygger på reglen i prisindseendelovens § 4, som samtidigt hermed foreslås ophævet. Prisindseendelovens § 4 er udformet som en bemyndigelsesregel, og den ændring, som bestemmelsen i § 3, stk. 1, primært indebærer, er som nævnt, at initiativet nu forudsættes lagt over på tilsynet.

Efter kommissionens opfattelse bør tilsynet så vidt muligt

give forskrifter, vareområde for vareområde, og kun undtagelsesvis - hvor der måtte vise sig behov herfor - inddrage enkelte varer under bestemmelsen.

I medfør af prisindseendelovens § 4 er der udfærdiget en række bekendtgørelser om nettomærkning, hvorom henvises til bilag b)i betænkningen. Disse bekendtgørelser forudsættes opretholdt, og man forudsætter således, at tilsynets overvejelser går ud over de allerede inddækkede områder, og at det herved tilstræbes, at reglen finder anvendelse overalt, hvor dette er teknisk muligt, og hvor der ikke kan antages at blive pålagt erhvervslivet urimelige byrder.

Følles for § 3» stk. 1 og 2, bemærkes, at detailvarers færdigpakning i de langt overvejende tilfælde foretages af producenter, importører og grossister, jfr. prisindseendelovens formulering. Når § 3 ikke er udformet på lignende måde, skyldes dette, at man ønsker, at bestemmelsen også omfatter større detaillister i det omfang, disse foretager færdigpakningen.

Ansvar for, at en vare opfylder en forskrift om mærkning med nettovægt eller "kilopris", påhviler naturligvis først og fremmest den, der pakker varen, men den enkelte detailhandler må også have ansvaret for, at han ikke udbyder en ikke forskriftsmæssig vare, og må således ved henvendelse til leverandøren søge sådanne varer omleveret.

Ansvar for, at mærkningen er rigtig, må derimod normalt alene påhvile den, der foretager færdigpakningen, jfr. herved også bestemmelsen i § 1o, stk. 2.

Formålet med bestemmelsen i § 3, stk. 2, om "kiloprismærkning" er at forhindre, at forbrugerens orienterings- og vurderingsmuligheder forringes, som det er tilfældet, når der anvendes vanskeligt omregnelige mål- og vægtenheder. Kender forbrugeren prisen pr. sædvanligt anvendt mål- eller vægtenhed, kan forskellige kvaliteters og fabrikaters pris lettere vurderes, og det er derfor efter kommissionens opfattelse ønskeligt, at den "kiioprismærkning", som i et vist omfang anvendes - særligt af kædeforretninger - får større udbredelse end hidtil.

Regler om "kiloprismærkning" har ikke hidtil været foreskrevet i den almindelige lovgivning. For importerede færdigpakkede varer må det antages, at der vil kunne opstå særlige problemer med at

gennemføre "kiloprismærkning", og kommissionen forudsætter, at Monopoltilsynet tager fornødent hensyn hertil.

For så vidt angår visse vareområder - f.eks. rengøringsmidler - vil selv oplysning om pris, nettomængde og "kilo- eller literspris" ofte ikke give forbrugeren fuldt tilstrækkelig orientering, idet et afgørende moment er kvaliteten af rengøringsmidlet (koncentratindholdet af aktive stoffer). Skønnes det hensigtsmæssigt, at varerne også forsynes med oplysning herom, vil bestemmelsen i § 6 om indholds-, egenskabs- og kvalitetsmærkning m.v. kunne tages i anvendelse.

Bestemmelsen i § 3 erstatter ikke lovgivning af mere speciel art, men må betragtes som et supplement hertil.

Til § 4:

Bestemmelsen vedrørende tjenesteydelser er en parallel til reglen i § 1 om varer. Da tjenesteydelser er et ret vidt begreb, som omfatter en række erhverv, der ikke typisk sælger deres ydelser direkte til den almindelige forbruger, er det imidlertid fundet rimeligt på den ene side ikke at inddrage dem under bestemmelserne i § 1, stk. 1, medens man på den anden side har udformet bestemmelsen som en bemyndigelsesregel af samme karakter som bestemmelsen i § 3, stk. 1.

Som områder, der i første række forudsættes inddraget, kan nævnes vaskerier, renserier og farverier, frisører, radio-, tv-, sko-, ur- og cykeireparationsvirksomheder, autoservicestationer, hoteller og restaurationer.

Hjemmelen i stk. 2 til at fastsætte regler om mængdeangivelse for varer, der indgår i ydelserne, forudsættes at kunne anvendes i tilfælde, hvor "vareindholdet" i en tjenesteydelse udgør en væsentlig del af ydelsens pris, og hvor det derfor kan være rimeligt at tilstræbe skiltningsregler svarende til dem, der følger af bestemmelserne i de foregående paragraffer, men også i tilfælde, hvor der efter international sædvane finder mængdeangivelse sted med hensyn til "vareindholdet", som inden for restaurationsbranchen, kan der tænkes at være grundlag for at tage bestemmelsen i anvendelse.

Til § 5:

Det er fundet rimeligt at lade de foregående bestemmelser finde anvendelse også på reklamer og annoncering over for den almindelige forbruger, forudsat at der i reklamen eller annoncen gives oplysning om prisen for varer eller ydelser. Såvel de obligatoriske regler som undtagelserne i §§ 1-4 finder her tilsvarende anvendelse. Den særlige regel med hensyn til annoncering eller reklamer, der indikerer afbetalingssalg, er skønnet hensigtsmæssig, idet det herved bliver muligt at komme de mange annoncer til livs, som alene angiver udbetaling for en vare og derfor ikke giver forbrugeren et rimeligt bedømmelsesgrundlag.

Bestemmelsen i § 5 omfatter kataloger og lign., som udsendes f.eks. af postordrefirmaer.

Det har været overvejet også at lade bestemmelsen i stk. 2 gælde ved udbud af varer i butikker. Da det imidlertid må skønnes, at fabrikanter, importører og grossister kun i ret ubetydeligt omfang farsyner forbrugsvarer med eget prisforslag, og da annoncering og lign. i langt højere grad. tages i anvendelse, er det fundet rimeligt kun at medtage reglen i forbindelse med § 5, stk. 1. Ved anvendelsen af ordet "foreslår" en pris, har man taget hensyn til, at der efter monopollovens § 10 er mulighed for at give tilladelse til fastsættelse af bindende bruttopriser.

Til § 6:

Som anført i de almindelige bemærkninger vil den hjemlede pligt til anvendelse af egenskabs- og kvalitetsmærkning være et nødvendigt supplement til forslagetets regler om prismærkning. Således som bestemmelsen er udformet med forbillede i § 3 i den norske lov om mærkning af forbrugsvarer, vil den gøre det muligt at tage hensyn til eventuel fremtidig harmonisering af de nordiske og om muligt også af de øvrige europæiske landes deklarationsordninger.

Såfremt bestemmelsen gennemføres som foreslået, bør Monopoltilsynet ud fra det anførte tage sit udgangspunkt i de vareområder, hvor der er en særlig sammenhæng mellem oplysninger om pris eller mængde på den ene side og indhold, egenskaber m.v. på den anden side. Det vil derfor også være naturligt, at man i den første tid efter reglernes gennemførelse indskrænker oplysningskravene til få og centrale punkter vedrørende de pågældende varer, hm sådan f rera-

gangsmåde vil i rimelig grad kunne undgå at stille sig hindrende i vejen for forsøg på at opnå videregående frivillige ordninger.

Under hensyn til de betænkeligheder, man har fremsat fra erhvervslivets side i forbindelse med bestemmelserne i § 6, må der fra kommissionens side lægges vægt på, at Monopoltilsynet også positivt ved administrationen af bestemmelserne gennem forhandlinger og på anden måde søger at fremme bestræbelserne for gennemførelse af deklara-tionsordninger, der hviler på frivillig aftale mellem erhvervsliv og forbrugere.

Ved overvejelserne af, på hvilke områder der bør udstedes forskrifter om indholds- og egenskabsmærkning, forudsættes, at **Monopoltilsynet** afvejer behovet for at lette forbrugernes bedømmelse af det pågældende vareområde med de vanskeligheder og omkostninger, der vil være forbundet med forskrifternes efterlevelse såvel for erhvervslivet som for det offentlige.

Det er tillige blevet fremhævet, at der ved udformningen af forskrifter må tages hensyn **til**, at produktudviklingen ikke hæmmes. Heroverfor er det blevet hævdet, at regler om tvungne varedeklara-tioner i forhold til frivillige vxi kunne være en lettelse for produktudviklingen, idet nye produkter ikke skal forelægges f.eks. i Dansk Varedeklarations-Nævn xil forhåndsgodkendelse før deres m.a.r-keusføring.

Mea hensyn xil maholdet af de forskrifter, der kan blive tale om efter § 6, finder man det i høj grad ønskeligt, at erhvervslivet sideløbende med de nævnte generelle forskrifter anvender frivillige ordninger som f.eks. Dansk Varedeklarations-Nævn.

Formålet med bestemmelsen er at sikre forbrugerne rimelig oplysning om, hvilket indhold og hvilke egenskaber, en vare har, hvorimod den ikke hjemler mulighed for udfærdigelse af forskrifter om en bestemt (minimums-) kvalitet eller brugsegenskab for varer.

Navnlig med hensyn til mærkningsforskrifter vedrørende varers funktions- og brugsegenskaber m.v. må det holdes for øje, at kriterierne herfor udformes således, at de kan efterprøves i praksis gennem reproducerbare metoder.

Det er en selvfølge, at forskrifter angående levnedsmidler må udarbejdes i samarbejde med de myndigheder, der administrerer levnedsmiddellovgivningen, og tilsvarende vil gælde for en række andre områder.

Med hensyn til Monopoltilsynets kontrol med, at forskrifter

efterleves, må bestemmelserne i §§ 8 og 9 finde anvendelse. Kontrollen vil imidlertid ikke være af en sådan karakter, at der kan opstå nogen berettigelse til at angive på varen eller på anden måde, at varen med hensyn til indhold og egenskaber m.v. er "statskontrolleret", "statsafprøvet" el.lign. betegnelser, som er egnet til at bibringe det indtryk, at en offentlig myndighed står inde for oplysningernes rigtighed. Ansvar for påhviler således alene erhvervslivet, jfr. om strafansvaret bestemmelserne i § 10, btk. 2.

Med hensyn til importerede varer vil der kunne opstå særlige problemer, såfremt disse ved importen ikke opfylder de givne forskrifter. Varens art, holdbarhed m.v. kan således eventuelt gøre det rimeligt at dispensere fra en given forskrift,, men da den foreslåede lovgivning klart omfatter såvel importerede varer som hjemmemarkedsvarer, må der foreligge ganske særlige forhold for, at dispensation skal kunne gives. Importerede varer kan tillige give problemer med hensyn til det sprog, foreskrevne oplysninger er givet på, og det må her være Monopoltilsynets opgave at sikre, at deklARATIONERNE er forståelige for den almindelige danske forbruger. Der kan således være behov for at foreskrive, at oplysningerne skal gives på dansk, svensk eller norsk.

Det må fra kommissionens side påpeges, at det står klart, at iværksættelse af forskrifter af mere vidtgående karakter, f.eks. vedrørende varers funktion, egenskaber m.v., kan være særdeles tidskrævende.

Forinden Monopoltilsynet kan udfærdige en forskrift efter udkastets § 6, skal der som anført i § 7, stk. 2, finde forhandling sted med repræsentanter for forbrugerne og vedkommende erhvervsorganisationer samt med sagkyndige.

Til § 7:

I stk. 1 er der givet Monopoltilsynet en almindelig beføjelse til efter forhandling med forbrugerne og erhvervslivet at fastsætte mere regler, som bl.a. vil kunne være nødvendige til uddybning af lovens bestemmelser, med henblik på at udrede tvivls spørgsmål eller - sø; påpeget i bemærkningerne til § 1, stk. 1 - for at sikre, at mærkning og skiltning m.v. gennemføres på en sådan måde, at forbrugerens orienteringumuligheder sikres.

Samtidig åbner bestemmelsen mulighed for - ligeledes efter forhandling - at foreskrive kvantumsstandardisering. Denne regel forudsættes bl.a. at kunne få betydning på vareområder, hvor der anvendes de såkaldte "skæve" pakninger. Men også med hensyn til varer, der indgår i ydelser, som tilbydes forbrugeren på f.eks. restauranter og hoteller, vil bestemmelsen kunne anvendes, jfr. herved også § 4, stk. 2.

Bestemmelsen i stk. 2 pålægger tilsynet at forhandle som nævnt i stk. 1, forinden tilsynet træffer afgørelse i henhold til loven. For så vidt angår forhandlinger efter § 6 skal tillige inddrages sagkyndige.

Til § 8:

Bestemmelsen i § 8 er en nødvendig følge af den stilling, som Monopoltilsynet forudsættes at skulle indtage i forbindelse med lovens administration.

Til §§ 9 og 10:

Bestemmelserne bygger på §§ 5 og 6 i prisindseendeloven. Det er fundet naturligt at anvende det system, som nu i en årrække har fungeret bl.a. med Monopolankenævnet som klageinstans. Dog er bestemmelsen i § 10, stk. 1, om straf for overtrædelse af forskrifterne i loven eller de i medfør af denne fastsatte ændret således, at maksimumstraffen er bøde. En tilsvarende reduktion har det ikke været skønnet rimeligt at foretage med hensyn til bestemmelsen i § 10, stk. 4, som ganske svarer til prisindseendelovens § 6, stk. 3.

Bestemmelsen i § 10, stk. 2, er - som anført i bemærkningerne til udkastets § 3 - fundet nødvendig under hensyn til, at det normalt vil være fabrikant-, importør- eller grossistledet, som vil påføre varen oplysninger efter §§ 3 og 6.

Det er endelig fundet unødvendigt at medtage en til bestemmelsen i prisindseendelovens § 5, stk. 2, svarende regel om hjemmel for handelsministeren til at foreskrive, på hvilken måde tilsynet skal offentliggøre sine afgørelser. Afgørelserne forudsættes dog offentliggjort som sædvanligt i Statstidende og i Meddelelser fra Monopoltilsynet, men tilsynet må også på anden måde kunne give orientering om afgørelser - f.eks. i dagspressen, tidsskrifter cl.lign.

Til § 11:

Således som bestemmelsen i stk. 2 er udformet, tilsigtes det, at både erhvervslivet og Monopoltilsynet får mulighed for i en rimelig tilpasningsperiode at tillemppe lovens bestemmelser om mærkning og skiltning m.v.

Bestemmelserne i §§ 3 og 4 i prisindseendeloven forudsættes ophævet, idet det dog foreslås, at § 3 opretholdes med følgende indhold "Monopoltilsynet kan efter forhandling med repræsentanter for forbrugerne og vedkommende erhvervsorganisationer fastsætte regler om fakturering". Kommissionen finder, at reglerne i den nugældende udformning i § 3> stk. 1, i prisindseendeloven gør det for vanskeligt og omstændeligt for Monopoltilsynet at udnytte mulighederne for at foreskrive faktureringspligt, ligesom man finder det uheldigt, at faktureringspligt kun kan pålægges, såfremt sådan pligt efter de foretagne undersøgelser og forhandlinger findes egnet til at fremme konkurrencen.

Endelig forudsættes bestemmelsen i konkurrencelovens § 16 ophævet. Såfremt den her foreslåede lovgivning gennemføres, vil reglen ikke længere have noget selvstændigt indhold, når bortses fra hjemmelen til at foreskrive, at varer kun må sælges eller udbydes til salg med angivelse af, om varen er dansk eller udenlandsk eller med angivelse af dens frembringelses- eller oprindelsessted. I medfør af denne bestemmelse har der været udfærdiget en lang række oprindelsesmærkningsbestemmelser, som imidlertid alle ved handelsministeriets bekendtgørelse nr. 405 af 11. december 1968 er blevet ophævet i overensstemmelse med en henstilling, som EFTA's ministerråd fremsatte over for medlemslandene med henblik på nedbrydning af skrankerne for den fri handel mellem medlemslandene.

III. Flertallets udkast til lov om ændring af lov om indseende med priser.

§ 1. I lov nr. 180 af 25. maj 1966 om indseende med priser foretages følgende ændringer:

1. § 3 affattes således:

"§ 3. Monopoltilsynet kan efter forhandling med forbrugerorganisationerne og vedkommende erhvervsorganisationer fastsætte regler om fakturering."

2. § 4 ophæves.

§ 2. Loven træder i kraft den

§ 3. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovudkastet.

Med hensyn til baggrunden for forslaget om ophævelse af bestemmelserne i prisindseendelovens §§ 3 og 4, bortset fra bestemmelsen om fakturering, som foreslås ændret, henvises til det af kommissionen udarbejdede udkast med bemærkninger til lov om mærkning, skiltning m.v. inden for forbrugsområdet, som erstatter og udbygger de bestemmelser, der nu foreslås ophævet.

Når kommissionen foreslår bestemmelsen om fakturering ændret, hænger dette sammen med, at reglerne i den nugældende formulering i prisindseendeloven, efter kommissionens opfattelse, gør det for vanskeligt og omstændeligt for Monopoltilsynet at udnytte mulighederne for at foreskrive faktureringspligt, ligesom man finder det uheldigt, at faktureringspligt kun kan pålægges, såfremt sådan pligt efter de foretagne undersøgelser og forhandlinger findes egnet til at fremme konkurrencen. Det synes rimeligt, at der udover konkurrencemomentet kan tages hensyn til forbrugernes interesse i en bedre og mere fyldestgørende orientering om prisberegningen inden for de tjenesteydende erhverv.

IV. Mindretalsudtalelser

1. Udtalelse afgivet af F. Bramsnæs vedrørende § 6 i udkast til lov om mærkning, skiltning m.v. inden for forbrugsområdet.

Efter den diskussion, der har været ført i kommissionen vedrørende det fremlagte lovudkasts § 6, hvor det har vist sig, at en væsentlig del af kommissionens medlemmer, herunder repræsentanterne for 4 hovederhvervsgrupper, har givet udtryk for at ville stemme imod forslaget om bemyndigelse til tvungen varedeklaration, kan jeg ikke anbefale at lovfæste en sådan bemyndigelse.

Min motivering herfor er især, at det i en sådan situation vil føre til besværlige forhandlinger om, på hvilke områder og i hvilket omfang der skal gennemføres tvungne varedeklarationer.

Af denne grund vil tvungne deklarationer ikke komme til at dække de nødvendige oplysningsområder, og dermed vil de blive utilfredsstillende for forbrugerne. Det vil derfor være ønskeligt for mange virksomheder sideløbende at gennemføre en frivillig varedeklaration.

Dette vil muligvis føre til to slags deklarationer på etiketterne, hvilket kan virke forvirrende for forbrugerne.

Jeg frygter, at en tvungen varedeklarationsordning vil skade udviklingen af frivillige ordninger, hvorved disse vil udvikle sig dårligere end nu. Jeg henviser i denne forbindelse til Industrirådets oplysning i kommissionen om, at der er bestræbelser i gang for at gøre de frivillige deklarationer endnu bedre og endnu mere omfattende.

Jeg er ikke enig i, at udviklingen med hensyn til frivillige deklarationer har været så dårlig som det er kommet til udtryk under kommissionens forhandlinger, idet jeg mener, at der er sket ganske store fremskridt på området såvel i DVN's regie som udenfor.

Man mangler erfaringer fra udlandet, hvor kun Norge har indført regler for tvungne deklarationer for knap 2 år siden.

Jeg finder i stedet for en tvungen deklarationsordning at måtte foreslå en mildere form for pression over for erhvervslivet, f.eks. i form af en almindelig oplysningspligt, som kan bringes i anvendelse af handelsministeren, hvis dette efter foretagne forhandlinger måtte anses for nødvendigt.

2. Udtalelse afgivet af E. Groth-Andersen, P. Hjorth Hansen, E. Lund Pedersen og M.J.Rosenberg vedrørende udkast til lov om mærkning, skiltning m.v. inden for forbrugsområdet og til lov om ændring af lov om indseende med priser.

Indledningsvis skal repræsentanterne for de i kommissionen repræsenterede hovederhvervsorganisationer beklage, at et flertal inden for kommissionen har fundet det rigtigt at foreslå en permanent lovgivning, der kræver et langt mere dybtgående forarbejde og som ikke - uden at gøre vold på den indre sammenhæng - kan udskilles fra kommissionens behandling af hele forbrugerproblematikken.

Hertil kommer, at det i sig selv må anses for umuligt at udføre et saglig forsvarligt lovforberedelsesarbejde på områder, der delvis er helt nye - både herhjemme og i udlandet - ved et så hurtigt kommissionsarbejde som det, der nu har fundet sted inden for perioden 1. november 1970 - 1. februar 1971.

Endelig må tidspunktet for ny lovgivning på dette område anses for u hensigtsmæssigt i betragtning af, at vi formentlig står foran medlemskab af Fællesmarkedet, hvor lovgivning herom må forventes harmoniseret.

Udkast til lov om mærkning, skiltning m.v.

Vedrørende udkastets § 1 om prismærkning.

Erhvervslivet anser det for at være af stor værdi for både forbrugerne og de enkelte erhvervsvirksomheder, at der i videst mulig udstrækning gives oplysning om prisen på varer, der udbydes i detail-salg.

Der har under kommissionens forhandlinger været enighed om, at prismærkning i alt væsentligt er gennemført i detailledet. Undtagelse er herunder kun påpeget for visse udstillingsvinduer for bestemte forretningstyper.

Imidlertid vil der ved en obligatorisk bestemmelse om prismærkning opstå en række tvivlsspørgsmål om de nærmere krav til mærkningen, ligesom der utvivlsomt vil være områder, hvor en prismærkning fra alle synspunkter vil være u hensigtsmæssig.

Vi skal endelig påpege, at den obligatoriske bestemmelse vil medføre risiko for en øget centraliseret prismærkning med de under vore bemærkninger til § 3, stk. 2, omtalte uheldige virkninger.

Erhvervslivets repræsentanter må derfor anse det for naturligt, at Monopoltilsynet gennem bekendtgørelser for de pågældende varegrupper fastsætter prismærkningsregler, inden prismærkningspligten træder i kraft.

§ 1 bør således udformes som en bemyndigelsesregel.

Vedrørende udkastets § 3, stk. 1, jfr. § 10, om bemyndigelse til regler om mærkning af færdigpakkede detailsalgsvareer med nettomængde.

Erhvervslivets repræsentanter vil kunne tiltræde bemyndigelsesreglen under to forudsætninger.

For det første må det fastslås, at bestemmelsen alene bør omfatte færdigpakkede detailsalgsvareer, der pakkes i et forudgående omsætningsled, d.v.s. af producent, importør eller grossist, idet dette er en forudsætning for, at mærkningen kan ske på en økonomisk rimelig måde.

For det andet bør det fastslås, at den primært ansvarlige for overholdelsen af de i medfør af § 3, stk. 1, givne regler bliver henholdsvis producenten, importøren og grossisten, medens den butikshandlende alene vil blive gjort ansvarlig, hvis han fjerner en i det forudgående omsætningsled foretaget påbudt nettovægtangivelse, eller efter reglerne om medvirken.

Vedrørende udkastets § 3, stk. 2, om bemyndigelse til regler om mærkning med "kilopris".

Eutikshandelen har undet et ekspertmøde i Forbrugerkommissionen haft lejlighed til at påvise, at en udregning af prisen for en vare pr. kg eller pr. liter vil være faktisk uigennemførlig for de handlende på en række områder. Det blev herunder også påvist, at et pålæg i medfør af den foreslåede bestemmelse under alle omstændigheder vil være enormt arbejdskrævende for hver eneste butikshandlende, der arbejder med fri prisdannelse - så arbejdskrævende, at han må give op og søge såvel omregningsprocessen som mærkningen med detailpris foretaget af et forudliggende led. Dette forudsætter imidlertid, at det forudliggende led - f.eks. producent eller grossist - kender

den enkelte butikshandlers salgspris til forbruger, samt at omregning og prismærkning kan finde sted i store serier. Konsekvensen heraf vil derfor være indførelse af ensartede forbrugerpriser og dermed en neddæmpning af den priskonkurrence, som lovgivningsmagten hidtil har søgt at fremme, bl.a. ved monopollovens §§ 6, 10 og 11 og gennem bestemmelserne i lov om indseende med priser.

Det må i denne forbindelse erindres, at omkring 80 % af detailomsætningen foregår gennem privatejede butikker (der alt overvejende er enkeltmandsbutikker), og at mere end 90 % af samtlige detailforretninger herhjemme selv fastsætter deres detailpriser. Pålæg i medfør af den foreslåede bestemmelse vil derfor gøre det påkrævet at finde praktiske løsninger for omregning og mærkning gennem prissamarbejde med forudliggende omsætningsled.

Gennemførelsen af bekendtgørelser på basis af bemyndigelsesbestemmelsen i § 3, stk. 2, vil utvivlsomt blive stærkt varefordyrende, jfr. ovenfor, og derfor ud fra samtlige velforståede interesser uhenigtsmæssig. Hertil kommer, at bekendtgørelser efter § 1 om pris og § 3, stk. 1, om nettomængde faktisk giver forbrugeren oplysning om begge de faktorer, der indgår i en "kilopris".

Erhvervslivet tager derfor stærk afstand fra bestemmelsen i udkastets § 3, stk. 2.

Vedrørende udkastets § 4 om bemyndigelse til prismærkning af tjenesteydelser.

Vi anser det ikke for hensigtsmæssigt i et omfang som det foreslåede at give adgang til fastsættelse af regler om angivelse af priser for tjenesteydelser. Der tænkes i denne forbindelse på de vanskeligheder, en entydig beskrivelse af det alt overvejende antal tjenesteydelser vil medføre, idet ydelseernes omfang som oftest vil være afhængigt af individuelle faktorer (f.eks. afhænger det for reparationsarbejders vedkommende af beskaffenheden af den genstand, der ønskes repareret).

Under hensyn hertil foreslås, at § 4 udformes som en almindelig bemyndigelsesregel, således at Monopoltilsynet kan fastsætte regler om prismærkning for tjenesteydelser, og at administrationen heraf foretages med den forsigtighed, de påpegede forhold nødvendiggør.

Vedrørende udkastets § 6 om tvungen varedeklaration.

Erhvervslivet er af den opfattelse, at frivillige varedeklara-tioner bør fremmes mest muligt inden for sådanne vareområder, hvor de-klarationerne kan give relevante oplysninger for køberne: af de pågæl-dende varer.

Denne opfattelse var også baggrunden for nedsættelsen af Dansk Varedeklarations-Nævn (DVN) i 1957, i hvilket nævn derfor også erhvervs-livets hovedorganisationer har været repræsenteret og har deltaget i arbejdet, ligesom dette er blevet støttet finansielt.

Industriraadet, Forbrugerrådet, Statens Husholdningsråd og De Danske Husmoderforeninger har senere - i januar 1969 - nedsat et sam-arbejdsudvalg med det formål at få fremmet de frivillige varedeklara-tioner. Under den møderække, der har fundet sted i dette samarbejds-udvalg, udkrystalliseredes for godt 1 år siden en skitse til en revi-sion af DVN's procedure, der gik ud på, at den enkelte producent eller importør eller en brancheforening selv skulle kunne udarbejde udkast til en varedeklaration incl. kontrol- eller analysemetoder og selv udpege et kontrolorgan for deklARATIONEN blandt en række af DVN auto-riserede kontrolorganer.

DVN's rolle skulle herefter blive at gennemgå deklARATIONSfor-slaget med henblik på en sikring af:

- 1) at deklARATIONEN indeholder de mest relevante oplysninger for den pågældende vare,
- 2) at deklARATIONEN ikke indeholder (for forbrugerne) helt irrelevante oplysninger,
- 3) at kontrol- og analysemetoderne kan accepteres,
- 4) at deklARATIONEN er udformet efter visse i forvejen fast-lagte retningslinier, således at de enkelte under den nye DVN-ordning henhørende deklARATIONER harmoniseres og koordineres mest muligt, uden at deklARATIONSANSØGERNES relative autonomi indskrænkes så meget, at det tilsigtede formål - en hurtigere indførelse og udskiftning af vare-deklARATIONER - forspildes.

I anledning af kommissionens drøftelser af det foreliggende lov-udkasts § 6 har Industriraadet herudover afholdt et møde med omkring 60 producenter af forskellige industrielt fremstillede forbrugsvarer. Af mødet fremgik det, at en række industrivirksomheder dækkende en væsentlig del af disse forbrugsvarer ville foretage deklARERING af deres varer under DVN (forudsat ovennævnte skitses gennemførelse) eller anden frivillig ordning.

På basis heraf fremsatte Industriraadets repræsentant i Forbrugerkommissionen forslag om, at dette tilsagn realiseredes inden for 12-18 måneder, og at spørgsmålet om hjemmel til tvungen varedeklaration blev sat i bero i denne tid med henblik på at tage spørgsmålet op igen, hvis denne udskydning af problemet ikke medførte en anvendelse af frivillige varedeklarationer i et rimeligt omfang. Der blev samtidig gjort opmærksom på, at tilsagnet ikke kunne ventes opretholdt under en tvungen varedeklarationsordning, idet det på intet tidspunkt er blevet klarlagt, hvorledes forbrugerne eller erhvervslivet skulle kunne vurdere den række forskellige varedeklarationsordninger, der med § 6's gennemførelse ville bestå samtidigt (Monopoltilsynets varedeklarationer, nuværende og fremtidige deklarationer efter anden lovgivning såsom levnedsmiddellovgivning incl. Codex Alimentarius-regler, DVN's varedeklarationer og individuelle frivillige - kontrollerede og ikke-kontrollerede - varedeklarationsordninger).. Navnlig ville den indbyrdes værdi af de enkelte ordninger være umulig at vurdere for forbrugerne og tilskyndelsen fra industriens side til anvendelsen af dem derfor fjernet; det må herved erindres, at der er enighed i kommissionen om, at Monopoltilsynet ikke skal kunne forhindre nogen vares markedsføring gennem en deklarationsforskrift.

Dette forslag, som vandt tilslutning fra de andre hovederhvervsorganisationers repræsentanter i kommissionen, blev afvist af flertallet.

Forslaget opretholdes ud fra den overbevisning, at det vil være den mest effektive måde at fremme de frivillige varedeklarationer på, hvorved bemærkes, at dette formål er samtlige kommissionsmedlemmer enige om.

Til selve lovudkastet skal vi bemærke, at det er en fuldstændig nydannelse i dansk ret, og at hjemmel til tvungen varedeklaration uden for landets grænser kun er indført i Norge, hvor den hidtil ikke er anvendt. En så gennemgribende reform må derfor kræve et dybtgående forarbejde og dybtgående undersøgelser, medens realiteten er den, at selve varedeklarationsproblematikken kun har været behandlet i ét ekspertmøde og ca. halvdelen af to egentlige kommissionsmøder.

En tvungen varedeklaration vil medføre alvorlige problemer for produktudviklingen, idet denne vil kunne bevirke, at oplysninger om egenskaber og funktioner m.v., der tidligere var relevante, derefter

vil miste deres betydning, medens nye bliver væsentlige. Bemærkningerne til § 6 om behandlingstiden for deklarationsordninger vil medføre, at et nyt produkts markedsføring vil kunne blive udskudt i en meget lang periode, medmindre nyheden skjules, hvorved det bedre produkt fremtræder som underlødigt.

En tvungen varedeklaration vil også meget let kunne medføre en diskriminering enten over for den danske industri eller over for importen, selv om dette formelt ikke vil være tilfældet, da deklarationspligten påhviler detaileddet - et forhold, der logisk og rimeligt måtte behandles i overensstemmelse med vore bemærkninger til § 3, stk. 1, 3. afsnit ovenfor.

Erhvervslivet må derfor skarpt modsætte sig en gennemførelse af lovudkastets § 6 og henviser endnu engang til industriens ovenfor refererede forslag.

Vedrørende udkastets § 7, stk. 1, for så vidt angår bemyndigelse til forskrifter om kvantumsstandardisering.

Erhvervslivet er opmærksom på, at den foreslåede hjemmel til forskrifter om kvantumsstandardisering er en overførsel fra konkurrencelovens § 16 og for så vidt ingen nydannelse. Det bør imidlertid erindres, at bemyndigelsen i konkurrencelovens § 16 kun er blevet anvendt i ét tilfælde (for brød), og fornyelsen af hjemmelen bør ikke føre til en udvidet anvendelse af bestemmelsen.

En kvantumsstandardisering vil i langt de fleste tilfælde kunne hæmme markedsføringen af forbrugsvarer ved ændringer i afgiftslovgivningen og vil kunne virke stærkt hæmmende på produktudviklingen såvel for selve hovedproduktet som for emballagen. I de tilfælde, hvor det anses for nødvendigt at lette forbrugeren kendskabet til en vares indhold, vil bemyndigelsesbestemmelsen i § 3, stk. 1, om nettomærkning være den rigtige løsning.

Udkast til ændring af prisindseendeloven.

Vi er af den opfattelse, at den af kommissionens flertal foreslåede formulering af en ny § 3 er for vidtgående derved, at der gives Monopoltilsynet adgang til uden undersøgelse at fastsætte regler om fakturering.

Det bør fortsat inden fastsættelse af faktureringsregler påhvile Monopoltilsynet at foretage en undersøgelse af behovet herfor, således at denne kan danne grundlag for den foreskrevne forhandling med de pågældende erhvervsorganisationer.

3. Udtalelse afgivet af Benth Holtug og Ernst Klæbel vedrørende udkast til lov om mærkning, skiltning m.v. inden for forbrugsområdet .

Ad § 3, stk. 1.:

Den enkelte detailhandel drives efterhånden med et fåtal af mennesker. Det skyldes rationalisering, selvbetjening, personalemangel eller ringe økonomi.

Det vil være uhensigtsmæssigt i denne situation at pålægge detailhandelen at bære ansvaret for mærkningen af færdigpakkede varer. Alene pakkeren bør være ansvarlig. Detailhandleren må naturligvis kende pakkerens identitet.

Ad § 3, stk. 2.:

Det bør anføres i bemærkningerne, at der må kræves gode reale grunde for denne mærkning, som er ganske vanskelig at gennemføre for detailhandelen.

Ad § 4.:

Der savnes en redegørelse fra de pågældende erhverv for følgerne af dette forslag.

Ad § 6. ;

Vi kan ikke gå ind for tvungen varedeklaration. Det bør fortsat overlades til D.V.N. at udarbejde varedeklarationer. Hvis der ikke kan opnås enighed i dette nævn, eller hvis udarbejdede deklarationer ikke anvendes, mener vi, at Monopoltilsynet skal tage sagen op til forhandling, dels med parterne og dels med rådet. Hvis enighed fortsat ikke kan opnås, kan Monopoltilsynet indberette sagen til Handelsministeriet.

Efter dette forslag vil man sikre en vis pression på parterne i Dansk varedeklarations-Nævn uden at indføre en tvang, som er uhensigtsmæssig for dette sasrdeles komplicerede felt.

Handelsministeren får lejlighed til at følge udviklingen og kan, hvis han finder det påkrævet, gribe ind, eventuelt med lovgivning.

Redegørelse vedrørende lovgivning
m.v. inden for mærkningsområdet.

(Udarbejdet af kommissionens sekretariat).

En række lovbestemmelser af almindelig og speciel art angiver i et vist omfang, hvorledes priser for varer og tjenesteydelser skal fastsættes, beregnes, angives o.s.v. og tilsvarende for varers mængde, kvalitet m.v. I det følgende gennemgås bestemmelser af denne karakter. Bestemmelserne i de enkelte love, bekendtgørelser m.v. griber imidlertid ofte ind i hinanden og skaber undertiden en vis dobbeltdækning, således at det forekommer hensigtsmæssigt ved gennemgangen at fremhæve det samspil, der består mellem forskellige foranstaltninger. Det er endvidere fundet nødvendigt i denne sammenhæng at redegøre for det arbejde, der udføres af en række organisationer, nævn m.fl. på det omhandlede område.

A. Pris og mængde.

1. Købeloven.

Hyis køb er sluttet, men intet aftalt om købesummens størrelse, må køberen betale, hvad sælgeren fordrer, for så vidt det ikke kan anses for ubilligt, jfr. købelovens § 5. Bestemmelsen omfatter ikke tjenesteydelser, herunder værksleje som f.eks. håndværksydelser, men i praksis anvendes § 5 dog analogt på sådanne ydelser, og bestemmelsen har måske størst betydning netop på dette område, som kan give anledning til en række særlige problemer for forbrugeren.

2. Monopollov og prisindseendelov.

Efter monopollovens § 10 må aftaler, vedtagelser og bestemmelser, der fastsætter bindende bruttopriser i efterfølgende omsætningsled, ikke håndhæves, medmindre Monopoltilsynet har godkendt de pågældende aftaler m.v.

I praksis har adgangen til at dispensere fra forbudet i § 10 kun været benyttet i et meget begrænset antal tilfælde. Det kan således nævnes, at i den tid, bestemmelsen har været gældende, har

der i alt været indgivet ca. 60 ansøgninger om dispensation fra forbudet i § 10. Af disse ansøgninger er kun 15 blevet imødekommet, og af disse dispensationer er pr. 1. oktober 1970 kun 6 i kraft. (Tobaksvarer, bøger, dag- og ugeblade, musikaler, tidskrifter og kunstgødning).

Det kan tilføjes, at en række af de tidligere gældende dispensationer er blevet tilbagekaldt, idet Monopoltilsynet ikke har fundet, at der fortsat fandtes grundlag for opretholdelse af tilladelsen til at håndhæve faste priser. (Som eksempler herpå kan nævnes ophævelsen af dispensationerne for parfumeri- og toiletartikler, vin og spiritus samt service- og kunstartikler af porcelæn og fajance).

Bortset fra ekstraordinær prislovgivning har der derimod været fri adgang til at fastsætte vejledende bruttopriser, hvor det følgende omsætningsled kan sælge varen til en afvigende pris. Ved en række undersøgelser, som Monopoltilsynet i årene 1960-67 har foretaget, synes det bl.a. påvist, at de vejledende priser ofte tenderer mod at blive overholdt.

Monopoltilsynet har beføjelser til at foretage undersøgelser med påfølgende offentliggørelse af pris- og avanceforholdene inden for konkrete brancher eller vareområder, dels i medfør af monopollovens § 11, jfr. § 19, dels efter bestemmelserne i lov om indseende med priser.

I medfør af bestemmelserne i monopollovens § 11 kan tilsynet iværksætte undersøgelser af enhver form for konkurrencebegrænsning, der efter bestemmelserne i lovens § 2, stk. 1, falder inden for monopolloven, det vil sige områder, hvor konkurrencen i hele landet eller inden for lokale markedsområder er begrænset på en sådan måde, at private erhvervsvirksomheder, andelsforeninger og lignende udøver eller vil kunne udøve en væsentlig indflydelse på pris-, produktions-, omsætnings- eller transportforhold.

I medfør af § 1, stk. 1, i lov om indseende med priser kan Monopoltilsynet undersøge pris- og avanceforholdene i private erhvervsvirksomheder, brugsforeninger og andre andelsforeninger på områder, hvor tilsynet finder, at der er behov for en offentlig redegørelse for prisdannelsen.

Siden 1956 har Monopoltilsynet dels på eget initiativ, dels efter opfordring fra forbrugerorganisationerne iværksat adskillige undersøgelser i medfør af de nævnte bestemmelser. Som eksempler på vareområder, hvor sådanne prisundersøgelser har været gennemført, kan nævnes brød, kartofler, grøntsager og frugt, kød og flæsk, fisk, fodtøj, damestrømper, parfumeri- og toiletartikler, oliefyr, radio- og fjernsynsapparater, automobiler m.v. En oversigt over samtlige undersøgelser, tilsynet har foretaget siden 1956, er vedhæftet som bilag a).

Formålet med undersøgelserne, der er offentliggjort i "Meddelelser fra Monopoltilsynet" eller særskilte publikationer, har været at give en alsidig belysning af pris- og konkurrenceforholdene inden for de enkelte brancher, og undersøgelserne har i flere tilfælde givet anledning til indgreb fra Monopoltilsynet, bl.a. med henblik på at gøre konkurrencen mere virksom, f.eks. gennem fastsættelse af regler om prisskiltning eller ved oplysninger om tillæg ved afbetalingssalg, samt regler om nettovægtmærkning og fakturering.

Med hensyn til Monopoltilsynets beføjelser til at fastsætte regler om mærkning eller skiltning med pris, vægt og lignende har udviklingen været den, at tilsynet allerede efter bestemmelserne i monopollovens § 13 havde mulighed for at foreskrive faktureringspligt samt mærkning eller skiltning med pris for nødvendige forbrugsvarer, for så vidt der ikke inden for branchen i rimeligt omfang fandt sådan mærkning eller skiltning sted. Ved lov om indseende med priser af 25. maj 1956 fik tilsynet tillige mulighed for at fastsætte bestemmelser om mærkning med nettovægt.

De nugældende bestemmelser findes i §§ 3 og 4 i lov om indseende med priser fra 1966, hvorefter tilsynet kan fastsætte regler om fakturering og om mærkning eller skiltning med pris, såfremt tilsynet efter en undersøgelse finder sådanne foranstaltninger egnede til at fremme konkurrencen. Desuden kan tilsynet fastsætte regler om prisangivelse ved annoncering, mærkning og skiltning med henblik på salg af varer, for hvilke købesummen betales i afdrag. Endvidere kan tilsynet med hensyn til varer, der af fabrikanten, importøren eller grossisten sælges i detail-

salgspakning, fastsætte regler om mængdeangivelse på pakningen. Fastsættelsen af de omhandlede regler sker efter forhandling med forbrugerorganisationerne og vedkommende erhvervsorganisationer.

Tilsynet har benyttet disse bestemmelser til at give en række regler om skiltning og mærkning med priser og nettovægt eller mængdeangivelse. Som eksempler herpå kan nævnes skiltning med pris på en række varer inden for grupperne flæsk, kød, fisk, frugt, grøntsager og kartofler m.v. Mærkning med nettovægt m.v. findes bl.a. for kødkonserver, dybfrosne levnedsmidler, en række varer inden for grupperne kolonialvarer og vaske- og rengøringsmidler samt for malervarer og håndstrikkegarn. En oversigt over de gældende bekendtgørelser er vedhæftet som bilag b).

Som ovenfor nævnt kan Monopoltilsynet efter prisindseendelovens § 3 bl.a. fastsætte regler om fakturering, såfremt tilsynet efter en undersøgelse som foreskrevet i lovens § 1 finder sådanne foranstaltninger egnede til at fremme konkurrencen. Sådanne obligatoriske faktureringsregler er indført for en række fag inden for bygge- og anlægssektoren. Heri bestemmes, at et udført arbejde ikke kan faktureres uden nogen specifikation af prisen for arbejdet, medmindre der på forhånd er truffet aftale, f.eks. om en tilbudspris. Normalt vil efter reglerne fremgå både antallet af de til det udførte arbejde anvendte timer og timeprisen.

3. Lov om mål og vægt.

Grundlaget for mål og vægt (masse) er meter og kilo, og andre enheder udledes heraf efter decimalsystemet, jfr. lovens § 1 (lov nr. 65 af 28. februar 1950 som ændret ved lov nr. 26 af 29. januar 1964).

Lovens § 5 bestemmer, at i handel og vandel, hvorved forstås enhver form for omsætning engros eller en detail - herunder indbefattet andels- og forbrugsforeningers og tilsvarende sammenslutningers omsætning - samt ved skatters, afgifters og andre forpligtelsers berigtigelse, som fastsættes på grundlag af måling og vejning, må kun anvendes justerede måle- og vejerredskaber.

Som en bestemmelse af særlig betydning for forbrugerne kan endvidere henvises til lovens § 4, stk. 3) hvorefter udenlandske varer i original pakning eller tildannelse kan udbydes til salg

efter vedkommende fremmede mål og vægt. Det bestemmes endvidere, at tilvirket dansk tømmer og træ må forhandles efter samme mål som udenlandsk tømmer og træ.

Justervæsenet forestår i samarbejde med politiet tilsynet med og justeringen af måle- og vejerredskaber, jfr. lovens § 7, og forsyner efter stedfundet eftersyn redskaberne med et mærke (plombe), der angiver, i hvilket år eftersynet er foretaget.

I det af handelsministeriet udfærdigede justerreglement om afgifter m.v. af 1. marts 1950 med ændringer, senest af 9. april 1969, blev der ved en ændringsbekendtgørelse af 8. maj 1961 indføjet en bestemmelse., der foreskriver, at vægte, der i detailhandelen anvendes til vejninger, under hvis foretagelse såvel køber som sælger er tilstede, skal være anbragt således, at begge parter uden vanskelighed kan aflæse vejeresultatet.

Lovgivningen om mål og vægt angiver således, hvilket autoriseret mål og -vægtgrundlag, sælgerne skal anvende, idet den dog samtidig åbner mulighed for, at sælgerne kan anvende andre kvantumsstørrelser for varer end et rundt antal gram, centiliter eller lignende, hvilket kan gøre det vanskeligere for køberne at bedømme og foretage prissammenligning mellem varer af samme art, men forskellig vægt.

4. Konkurrencelovens § 16 og konkurrencelovudvalgets forslag om ændring af prisindseendelovens § 4.

Prisernes sammenhæng med mål, mængde og vægt har særlig spillet en rolle i forbindelse med konkurrencelovens § 16, ifølge hvilken handelsministeren efter samråd med hovedorganisationer for dansk erhvervsliv kan fastsætte, at bestemte varer i detailsalg (salg til forbruger) kun må sælges eller udbydes til salg i foreskrevne enheder i henseende til tal, mål eller vægt eller med en på varen eller dens indpakning anbragt angivelse af tal, mål eller vægt. Denne hjemmel har været anvendt i et enkelt tilfælde, jfr. bekendtgørelse af 1.9. august 1959 om vægt på brød m.v. Bestemmelsen blev ophævet den 18. august 1967 og i realiteten erstattet af Monopoltilsynets bekendtgørelse af 17. november 1967 om mærkning med nettovægt m.v. af detailsalgspakninger med brød, kiks og kager. Fra forskellig side har det været kritiseret, at

handelsministeriet ikke i videre omfang har benyttet sig af hjemmelen i konkurrencelovens § 16.

I betænkning angående en ny konkurrencelov (nr. 416/1966) har et flertal af konkurrencelovudvalgets medlemmer stillet forslag om en ændring af prisindseendelovens § 4, som ville indebære, at bestemmelsen i konkurrencelovens § 16 blev overført til prisindseendeloven, og således at Monopoltilsynet fik mulighed for at fastsætte regler om, at bestemte varer kun må sælges eller udbydes til salg til forbrugere (detailsalg) med angivelse på varen eller dens emballage af varens indhold og mængde, ligesom det skulle kunne fastsættes, at detailsalg af bestemte varer kun må finde sted i nærmere foreskrevne enheder. Monopoltilsynet skulle nærmere kunne fastsætte, hvorledes de pågældende angivelser skulle udformes og anbringes. Det foresloges endvidere, at prisindseendelovens § 4 suppleredes med en adgang for Monopoltilsynet til at fastsætte regler om varers mærkning med angivelse af egenskaber, jfr. nærmere herom under B, 2. Med hensyn til konkurrencelovudvalgets overvejelser henvises til udvalgets betænkning side 76 ff. Ændringsudkastet med bemærkninger findes side 102.

Hverken forslaget til ny konkurrencelov eller forslaget til ændring af prisindseendelovens § 4 blev gennemført, selv om de 3 gange (i 1966/67 og i henholdsvis 1. og 2. samling 1967/68) blev fremsat i folketinget.

5. Lovgivning vedrørende specialområder.

Som et eksempel på lovbestemmelser af denne karakter af betydning for forbrugeren kan nævnes lov nr. 211 af 16. juni 1961 om kontrol med arbejder af ædle metaller m.v. Loven kan med en vis føje betragtes som en lovgivning vedrørende mål og vægt for ædle metaller, men må dog samtidig betegnes som en kvalitetskontrollov.

Efter lovens §§ 1 og 2 bestemmes, at arbejder af ædle metaller, d.v.s. guld, sølv, platin og palladium samt varer, der er pletteret heraf, kun må sælges eller udbydes til salg under iagttagelse af lovens forskrifter, herunder om hvor mange promille rent ædelt metal et arbejde skal indeholde (guld mindst 585 o/oo, sølv mindst 826 o/oo, sterlingsølv mindst 925 o/oo samt platin og palladium mindst 950 o/oo).

Loven foreskriver i øvrigt en stikprøvevis kontrol med arbejder af ædle metaller. Virksomheder, der har et registreret navnestempel, kan selv forsyne arbejderne med navne- og holdighedsstempel. Holdighedsstempling kan også foretages af statsgardeinen. Udgifterne ved statens kontrol må efter loven bæres af de berørte brancher.

6. Dansk Standardiseringsråd.

Dansk Standardiseringsråd blev oprettet i 1926 af handelsministeriet på foranledning af Dansk Ingeniørforening og Industrirådet. Rådet har bl.a. til formål at virke for standardisering på alle aktuelle områder, herunder også forbrugsvarer. Rådet består af 46 repræsentanter for ministeriet og organisationer (herunder Statens Husholdningsråd og Forbrugerrådet), et sekretariat og ca. 160 tekniske udvalg.

Disse udvalg udarbejder regler for udførelse af varer, krav til materialer, terminologi m.m. De publiceres i form af Dansk Standard og DS-Rekommandationer. Det er, såfremt der ikke i love eller regulativer henvises til dem, frivilligt, om man vil følge disse regler eller ikke. Pr. 1. april 1970 var 1102 standardblade fordelt på 60 hovedvaregrupper i kraft.

Rådet er Danmarks repræsentant i International Organization for Standardization, ISO, og har derved forbindelse med omkring 60 tilsvarende udenlandske organisationer og opretholder et salgs- og udlånsbibliotek omfattende ca. 120.000 internationale og udenlandske standardpublikationer. Endvidere har rådet herigennem forbindelse med det samarbejde, der er etableret mellem det internationale standardiseringsarbejde og det internationale varedeklarationsarbejde.

Rådet har en mærkningsordning, ifølge hvilken fabrikanter på særlige betingelser kan opnå tilladelse til at mærke deres varer med Rådets indregistrerede bomærke - DS - med henblik på at dokumentere, at varen er i overensstemmelse med Dansk Standard.

Til brugen af det indregistrerede bomærke, som man ikke kan bruge frit, er knyttet en løbende kontrol. En afsløring af, at varen ikke længere er i overensstemmelse med Dansk Standard, vil medføre inddragning af tilladelsen og offentliggørelse af denne beslutning. Der er ingen appelinstans.

Af særlig interesse ud fra et forbrugeroplysningspunkt kan det nævnes, at der findes Dansk Standard for: Tekstilprøvning, størrelser og størrelsesbetegnelser på børne-, dame- og herretøj, madrasser, papirformater, hulning af papir, stiger, ølflasker, gashaner o.s.v. Af mere indirekte interesser kan nævnes sytråd til kirurgisk brug, krav til bygninger, regler for alfabetisering (f.eks. i telefonbøger), sikkerhedsforskrifter for køleskabe o.a. Standardiseringsrådet er således også beskæftiget med problemer vedrørende kvalitetsspørgsmål.

B. Varers indhold, kvalitet og egenskab m.v.

Medens der med hensyn til forbrugerens pris- og mængdebedømmelse foreligger en række generelle lovbestemmelser, har problemerne omkring varers indhold, kvalitet, og egenskaber m.v. praktisk taget udelukkende været henvist til speciallovgivningen. Hertil kommer imidlertid, at en rang række brancheorienterede, neutrale eller forbrugerorienterede institutioner og organer beskæftiger sig med kvalitetsmærkning m.v., i det væsentlige på frivilligt grundlag, men dog også i et vist omfang på grundlag af speciallovgivningen.

Selv om der således ikke kan peges på generelle lovbestemmelser, må det antages at være af betydning for bedømmelsen af retstilstanden at se nærmere på købelovens forståelse af begrebet mangel, idet dette, når bortses fra beskadigelser, defekter og lignende, kan anvendes til en negativ afgrænsning af varens kvalitet, egenskaber m.v.

1. Købeloven.

Som påpeget har købeloven **ingen** almindelig regel om en leveret vares kvalitet og egenskaber, og afgørelsen af, om der foreligger en mangel, må derfor træffes af domstolene i overensstemmelse med den almindelige retsopfattelse.

I motiverne er det anført, at det i almindelighed bør anses som en mangel ved en salgsgenstand, at dens tilstand gør den uskikket eller mindre egnet til den sædvanlige brug eller til

den brug, som genstanden ifølge aftalen har måttet forudsættes at skulle anvendes til af køberen. Det konkrete retsforhold mellem køber og sælger vil således både kunne udvide og indskrænke dette område. Bedømmelsen vil ofte kompliceres som følge af samspillet mellem pris og kvalitet. I udenlandsk lovgivning findes forskellige bestemmelser, der alle går i den retning, at sælgeren, når der ikke er truffet aftale om en salgsgenstands kvalitet, er pligtig at levere en i det mindste middelgod ting af vedkommende art. Selv om en sådan regel utvivlsomt også i hovedsagen er stemmende med den almindelige retsopfattelse her i landet, blev en sådan udtalelse ikke optaget i købeloven. Man fandt, at sådanne tilfælde forekommer ret sjældent, idet de med købet forbundne omstændigheder, navnlig parternes vedtagelse af en bestemt pris, næsten altid vil give den nødvendige vejledning med hensyn til spørgsmålet om, hvilken kvalitet parterne har forudsat. Man mente også, at en sådan regel ikke ubetinget ville kunne fastholdes, når der var tale om tilfælde, hvor der til betegnelsen af salgsgenstanden er knyttet visse særlige klassifikationsmærker.

Selv om der efter almindelige retsgrundsætninger må antages at foreligge en mangel, vil en køber dog af forskellige grunde kunne være afskåret fra at påberåbe sig, dem. I denne forbindelse kunne man pege på købelovens § 47, /fastslår det såkaldte "caveat emptor"-princip. Dette betyder, at en køber afskæres fra at påberåbe sig mangler ved den købte genstand i tilfælde, hvor han før køkets afslutning har undersøgt genstanden, eller hvor han uden skellig grund har undladt at efterkomme sælgerens opfordring til at undersøge den. Køberen kan da ikke påberåbe sig mangler, der ved en sådan undersøgelse burde være opdaget af ham. Reglen vedrører således alene mangler, der er synlige, og under hensyn til den tekniske udvikling og varegodernes komplicerede karakter i dag kan det nok antages, at reglens område efterhånden er blevet snævrere. Det må fremhæves, at reglen ikke kan finde anvendelse i tilfælde, hvor sælgeren kender en mangel ved genstanden og ser, at køberen ikke nærmere undersøger den.

2. Konkurrencelovudvalgets forslag til ændring af prisindseendelovens § 4.

Som nævnt ovenfor under A indeholdt det af konkurrence- lovudvalgets flertal udarbejdede forslag en bestemmelse om, at Monopoltilsynet efter forhandling med forbrugerorganisationerne og vedkommende erhvervsorganisationer kan fastsætte regler om, at "bestemte varer kun må sælges eller udbydes til salg til forbrugere (detailsalg) med angivelse på varen eller dens emballage af varens indhold, egenskaber ...". Monopoltilsynet bemyndigedes efter forslaget tillige til nærmere at fastsætte, hvorledes de pågældende angivelser skulle udformes og anbringes.

Udvalgets flertal mente, at lovgivningen burde indeholde hjemmel til at foreskrive, at der gives sådanne relevante oplysninger om varer, at forbrugerne får mulighed for at foretage indkøb på objektivi t grundlag. Mærkningen skulle ikke indebære nogen standardisering af varearter, men kun at Monopoltilsynet fik adgang til at bestemme, at visse for forbrugeren relevante oplysninger blev givet.

Mindretallet fandt bl.a., at det frivillige samarbejde om varedeklaration, som man mente havde vist sig værdifuldt, kunne vanskeliggøres, såfremt arbejdet skulle foregå på baggrund af en mulighed for administrativt fastsætte varedeklarationer.

Der henvises herom nærmere til Konkurrencelovudvalgets betænkning side 77 f. og side 102.

3. Speciallovgivningen.

a) Levnedsmiddellovgivningen.

Med den korte tidsfrist, man har måttet arbejde under, er det ikke fundet muligt at give en mere fyldestgørende redegørelse for hele det kompleks af regler, der eksisterer på dette område, men kan blot pege på, at lov om levnedsmidler (lovbekendtgørelse nr. 26 af 9. februar 1968) i § 12 indeholder bemyndigelse for indenrigsministeren til efter forhandling med handelsministeren at foreskrive indholds-, kvalitets- og holdbarhedsmærkning og lignende. Også lov om dybfrosne levnedsmidler (lovbekendtgørelse nr. 162 af 21. april 1969) kan nævnes.

Som eksempler på anvendelse af levnedsmiddellovens bemyndigelser kan nævnes regler vedrørende marmelade, saft og mos,

grønt- og frugtkonserver, gryn og mel, honning, eddike, parafinolie, margarine, kødfars og pølser, ægprodukter, ægholdige retter, cacaomælk, chokolade og cacao, frugtvin og rosinvin, vin og spirituosa, kunstige sødestoffer m.v.

Efter dybfrostloven er der fastsat bestemmelser bl.a. om varernes tilvirkning, tilsætning af farbestoffer og konserveringsmidler, emballering og mærkning.

Særligt med hensyn til landbrugsvarer er der i en lang række love fastsat forskellige sundheds-, kvalitets- og mærkningsbestemmelser. Disse love omfatter bl.a. varer som æg, mælk og fløde, smør, ost, flødeis, mælkekonserves, kød, kødvarer og slagteaffald, kartofler, frugt og grøntsager m.v.

b) Stærkstrømsloven.

I henhold til stærkstrømsloven (lovbekendtgørelse nr. 356 af 30. juli 1949) har ministeriet for offentlige arbejder nedsat et prøvningsudvalg, hvis opgave er at godkende lavspændingsinstallationsmateriale. Udvalgets navn er Danmarks elektriske Materielkontrol DEMKO; udvalget foretager en bedømmelse af det nævnte materiel med henblik på at forminske materiellets brandfare og berøringsfare. Det godkendte materiel forsynes med et mærke, det såkaldte D-mærke. Godkendelser skal ifølge loven baseres på en bedømmelse af de to omtalte forhold. Imidlertid lægges der i praksis tillige vægt på, at materiellet er af en teknisk god udførelse, uden at man af den grund kan sige, at ordningen omfatter en kontrol af varernes brugs- eller kvalitetsegenskaber.

c) Lovgivning vedrørende gasinstallationer.

I henhold til lov nr. 132 af 13. april 1962 om visse forhold vedrørende gasinstallationer m.v. har ministeriet for offentlige arbejder nedsat et prøvningsudvalg, hvis opgave det er at prøve og godkende gasmateriel. Udvalget - Danmarks Gasmateriel Prøvning - foretager en bedømmelse og godkendelse af materialer, konstruktion, egnethed til formålet, økonomi og sikkerhed mod forgiftning og brandfare. Apparater skal desuden være mærket med den gasart, de er beregnet til.

d) Lov om forstyrrelse af radiomodtagning.

Ifølge lov nr. 201 af 31. maj 1963 er ministeren for offentlige arbejder bemyndiget til at fastsætte regler for godkendelse og eventuel mærkning af elektriske apparater og anlæg med henblik på at forebygge forstyrrelse af radiomodtagning m.v. Der er nedsat et nævn - radiostøjnævnet - som skal rådgive ministeren og myndigheder ved lovens administration, medens tilsynet med lovens overholdelse varetages af post- og telegrafvæsenet (og Danmarks radio).

Post- og telegrafvæsenet har etableret en frivillig mærkningsordning ("**R**"-mærket) for elektriske apparater m.v. Ordningen omfatter følgende varer, som er af særlig interesse ud fra et forbrugersynspunkt: radioapparater, TV-apparater, el-husholdningsmaskiner, -værktøj, -barbermaskiner og lign.

Mærket angiver, at det pågældende apparat som type er undersøgt og godkendt af post- og telegrafvæsenet og garanterer, at apparatet ikke giver radioforstyrrelser på andres apparater. Derimod angår mærkningen ikke apparatets egenskaber i øvrigt.

Post- og telegrafvæsenet foretager tillige stikprøvekontrol på den løbende produktion af "**R**"-mærkede elektriske apparater.

e) Anden speciallovgivning.

Udover den omtalte lovgivning findes der en række andre bestemmelser, f.eks. vedrørende medicinalvarer og vedrørende brandfarlige vædske, sprængstoffer, fyrværkeri, kemiske plantebekæmpelsesmidler, sikkerhedsseler m.v.

4. Organisationer m.v.a) Dansk Varedeklarations-Nævn.

Dansk Varedeklarations-Nævn er en selvstændig, privat organisation, der blev oprettet i 1957 - som et resultat af drøftelserne i kvalitetsmærkningskommissionen - ved samarbejde mellem en række organisationer og institutioner inden for handel, industri, forskning (Dansk Standardiseringsråd og Statsprøveanstalten) og forbrugere (herunder Statens Husholdningsråd og Forbrugerrådet). Der henvises herom nærmere til kommissionens betænkning vedrørende kvalitetsmærkning nr. 150/1956.

Nævnets formål er at virke for frivillig anvendelse af oplysende mærkning (varedeklaration af varer, der sælges i detailsalg). Varedeklarationer følger varen og giver oplysende fakta om varens indhold og egenskaber (materiale og bestanddele og i visse tilfælde størrelse, vægt og brugsegenskaber), således at forbrugerne har mulighed for at bedømme varen i købsøjeblikket. Nævnet kalder derfor sine varedeklarationer "VAREFAKTA", en fællesbetegnelse, der skal lette forståelsen for forbrugerne. Nævnet fører kontrol med, at de i deklARATIONEN givne oplysninger er korrekte og opfylder de af nævnet stillede mærkningskrav. Kontrollen består af den, der ønsker at give Varefakta, og nævnet godkender de prøvningsmetoder, som uvildige laboratorier skal benytte ved afprøvning af varen.

I de tilfælde, hvor der ikke findes prøvningsmetoder - og der derfor ikke kan opstilles Varefakta for de pågældende egenskaber eller funktioner - er nævnet begyndt på udarbejdelsen af såkaldte "DVN-råd". Det er råd om forholdsregler med hensyn til sikkerhed el.lign., således som det er brugt ved barnesenge og -seler, eller det kan være oplysninger, der henleder opmærksomheden på faktorer, som endnu ikke kan kontrolleres som f.eks. støjniveau for emhætter. Sådanne DVN-råd er ens for en varetype, medens Varefakta giver oplysninger om den enkelte model (variant).

Ønsker om varedeklaration kan fremsættes for nævnet af alle interesserede - herunder også forbrugere, og såfremt nævnet beslutter, at der skal søges udarbejdet et forslag til varedeklaration, kan der nedsættes særlige deklarationsudvalg. I disse udvalg skal der findes repræsentanter for producenter, forhandlere, forbrugere og forskning. De af udvalgene udarbejdede forslag forelægges med branchens udtalelse og udvalgets indstilling for nævnet, der kan godkende de udarbejdede forslag, når 3/4 af nævnets medlemmer stemmer herfor.

I vidt omfang har man i det sidste år bygget på eksisterende nordiske normer for varedeklaration på de vareområder, hvor sådanne findes. Disse normer oversættes til dansk, der derefter sendes til udtalelse i udvalgene. Der aftales kun møde i nævnet, hvis der i udtalelserne fra udvalgene udtrykkes ønske herom. Gennem denne procedure lettes arbejdet, og deklarationsreglerne bliver derved færdige på kortere tid.

Nævnet skal meddele enhver, der fremstiller og/eller forhandler varer, der tilfredsstiller kravene i de for de pågældende

varer fastsatte bestemmelser, tilladelse til at anvende et for nævnet registreret eller godkendt varedeklarationsmærke. Nævnet fastsætter endvidere regler for tilbagekaldelse af retten til anvendelse af varedeklarationsmærker i tilfælde af misbrug.

Nævnet har udarbejdet deklarationsregler for en række levnedsmidler, husgeråd, husholdningsapparater og -artikler, bar- nesenge samt sports- og fritidsartikler, i alt 32 forskrifter, der omfatter en eller flere varetyper. Forskrifterne udnyttes af 61 firmaer, der deklarerer 332 artikler. 7 forskrifter anvendes kun af et enkelt firma, 9 forskrifter benyttes ikke, heriblandt forskriften for sko, der er den eneste forskrift for beklædning.

Nævnet søger i samarbejde med andre institutioner at give forbrugerne kendskab til, hvad varedeklaration betyder, og hvilken værdi den har for producent og forbruger. Nævnet har således udarbejdet et studiemateriale specielt beregnet som under- visningsgrundlag, der tilstilles husholdningslærerinder, skole- køkkenlærerinder og andre, der beskæftiger sig med forbrugerop- lysende virksomhed.

Derimod har nævnet på grund af begrænsede midler ikke selv haft mulighed for at udbrede kendskabet til varedeklara- tioner til større erhvervs- og forbruger kredse. Dette sker der- for særlig gennem Statens Husholdningsråd og Forbrugerrådet som led i disse organisationers forbrugeroplysende virksomhed.

Nævnets arbejde finansieres dels ved statstilskud, dels ved bidrag fra de tilsluttede organisationer og institutioner og dels gennem en årlig mærkningsafgift fra de virksomheder, der får deres varer deklareret efter de nævnte godkendte deklarationsord- ninger. Mærkningsafgifterne fastsættes således, at de ikke begræn- ser anvendelsen af Varefakta.

På finansloven er der bevilget Dansk Varedeklaration et statstilskud på 125.000 kr. i 1970/71.

Nævnet har udarbejdet en redegørelse med supplerende oplys- ninger, herunder med oversigt over forskrifter og udvalgsarbejde pr. 1. november 1970. Der henvises herom til bilag c.

b) Textilprøvenævnet.

Textilprøvenævnet er ligesom varedeklarationsnævnet en selv- stændig, privat organisation. Nævnet er oprettet i 1955 ved sam- arbejde mellem en række organisationer og institutioner inden

for fabrikation, forskning, forhandling og forbrugerleddet (de "fire F'er"), herunder Dansk Standardiseringsråd, Statens Hus-holdningsråd og Forbrugerrådet.

Nævnets formål er på grundlag af kvalitetsprøver, oplysninger fra fabrikanterne og laboratorierapporter fra Dansk Textil Institut at godkende varer, hvis kvalitet findes brugsejnet. Nævnet har indregistreret mærker for varer fra fabrikantforeningens medlemmer og for ikke-medlemmers varer (henholdsvis 4-F-mærket og Knudemærket). Godkendte varer forsynes med etiketter, som foruden nævnets mærke indeholder forskellige oplysninger om de mærkede varers råmaterialer, egenskaber og behandlingsmåde.

Nævnet fører stikprøvevis kontrol med de mærkede varer, og der er oprettet et ankenævn, hvor forbrugerne kan fremføre reklamationer. Er disse berettigede, påhviler der fabrikanten erstatningspligt for de mærkede varer.

Nævnets arbejde finansieres ved tilskud fra Textilfabrikantforeningen og ved afgifter fra fabrikerne.

Indtil dato har nævnet godkendt ca. 1.000 kvaliteter inden for varegrupperne gulvtæpper, boligtekstiler, udstyrsartikler og beklædningsvarer omfattende et betydeligt farve- og mønsterudvalg.

c) Dansk Møbelkontrol.

Gennem stiftelsen af Dansk Møbelkontrol i 1969 er der skabt en garanti- og deklarationsordning for danske møbler. Udgangspunktet for denne ordning har været den kvalitetsmærkning, der har været etableret af danske møbelproducenter gennem oprettelsen af "Danish Furnituremakers Control" (1959), der i begyndelsen alene blev anvendt ved eksport af danske møbler, men fra 1964 også er blevet brugt på hjemmemarkedet.

Sammenslutningen omfatter ca. 90 møbelproducenter, der repræsenterer ca. 40 % af den samlede møbelproduktion.

Dansk Møbelkontrolls formål er at fremme kvalitetspræget møbelproduktion og at styrke tillidsforholdet mellem møbelproducenter og møbelkøberne gennem opretholdelse af en fællesmærkeordning. Dette søges bl.a. opnået ved at indføre et indregistreret fællesmærke, hvis anvendelse er forbeholdt møbelproducenter, der er tilsluttet Dansk Møbelkontrol, og ved hvis benyttelse det tilkendegives, at bestemte tekniske krav er opfyldt.

Om den af Dansk Møbelkontrol oprettede garantiordning og varedeklarationsordning (Møbelfakta) kan følgende oplyses:

Producenter, hvis møbler er forsynet med Dansk Møbelkontrols indregistrerede kvalitetsmærke, forpligter sig til at overholde på forhånd opstillede kvalitetskrav samt til at yde erstatning ved berettiget reklamation. Et møbelprøvenævn med repræsentanter for bl.a. Forbrugerrådet, Dansk Varedeklarations-Nævn og Textilprøvenævnet fungerer som appelinstans med hensyn til reklamationer, men har desuden til opgave at godkende grundlaget for tilsyns- og prøvningsarbejdet samt for udarbejdelse af Møbelfakta.

Gennem Møbelfakta-mærket gives der forbrugerne de mest nødvendig oplysninger om det enkelte møbel: Mål, anvendte materialer, overfladebehandling, anvendelse og holdbarhed samt korte råd om vedligeholdelse. Møbelfakta udarbejdes i samarbejde med Dansk Varedeklarations-Nævn på basis af undersøgelser, som gennemføres af Dansk Møbelkontrols konsulenter og af Teknologisk Institut.

Af sammenslutningens medlemmer anvender de 55 Møbelfakta for træmøbler.

d. Nævnet for Typehus-deklaration.

Nævnet for Typehus-deklaration er en selvstændig privat organisation, der blev oprettet i 1969 ved samarbejde mellem en række organisationer og institutioner, der repræsenterer produktion, finansiering, oplysningsvirksomhed, byggeforskning og forbrugere (herunder bl.a. Dansk Varedeklarations-Nævn, Statens Byggeforskningsinstitut, Statens Husholdningsråd og Forbrugerrådet).

Nævnets formål er gennem frivillige deklARATIONER at tilvejebringe og publicere saglige oplysninger om typehuse, der udbydes til salg på det danske marked.

I deklARATIONERNE søger man i koncentreret form at give alle væsentlige oplysninger om det enkelte hus' konstruktioner, materialer, udstyr, installationer samt priser og leveringsbetingelser.

Udgifterne i forbindelse med udarbejdelsen af deklARATIONERNE betales af den producent eller arkitekt, der ønsker sit typehus deklareret.

Pr. 15. september 1970 omfatter ordningen 47 deklARATIONER med 168 hustyper.

e. Dansk elektronisk Komité.

Dansk elektronisk Komité (DEK), der er en selvejende og selvstyrende institution, blev oprettet i 1908 som en dansk afdeling af International Electrotechnical Commission, den internationale organisation for standardisering på alle elektrotekniske områder. DEK har til formål at arbejde for standardisering og normering på det elektrotekniske område, herunder at omsætte forskningsresultater til praktisk normgivningsarbejde. I forståelse med Dansk Standardiseringsråd og i overensstemmelse med den skillelinie, der findes med hensyn til det internationale standardiseringsarbejde, foregår det praktiske standardiseringsarbejde på det elektrotekniske område, således i DEK og ikke i Dansk Standardiseringsråd. For samarbejdet mellem de to institutioner er der fastsat regler, der sikrer, at arbejdet koordineres, og at dobbelt arbejde undgås.

Udover de ovennævnte kontrollerede ordninger findes en række andre frivillige mærkningsordninger, som det ikke har været muligt at medtage i nærværende redegørelse.

C. Serviceområdet

I den gældende konkurrencelovs § 12 er der givet særlige bestemmelser vedrørende tilgift. Ved salg eller arbejdsydelse til forbruger er således tilgift, eller hvad der må sidestilles hermed, forbudt, medmindre tilgiften er af ganske ubetydelig værdi. Forudt gælder, hvad enzen tilgiften er af samme eller anden art end hovedydelsen. Reklameringen med tilgift - uanset dennes værdi - er ligeledes forbudt. Det centrale i tilgiftsbegrebet er en sammenkobling i det enkelte salg af varer af forskellig eller samme slags med det formål at bibringe køberne den urigtige forestilling, at der derved købes billigere end ved køb af de enkelte genstande.

Da der må anses al være en flydende overgang mellem begreberne service op tilgift, kan det være rimeligt at nævne nogle

domstolsafgørelser, som belyser området. Ved sø- og handelsrettens dom - UfR 1964.275 - ansås det at være tilgift at uddele gratis Lego byggeklodser ved salg af kaffe. Samme resultat kom man til ved Østre landsrets dom - UfR 1965.541 - hvor der var tale om salg af guldarmbånd for 5 øre ved samtidigt køb af guldhalskæde til en pris af 149 kr. Ved Sø- og handelsrettens dom - UfR 1966.291 - ansås endvidere som tilgift det forhold, at man udleverer en prøvetube tandpasta til en værdi af ca. 1 kr. i forbindelse med salg af vaskepulverpakker. Endelig kan nævnes dommen i UfR 1966.528, hvor det blev lagt til grund, at der var tale om tilgift, når der udsendtes et varekatalog, hvori der udlovedes en hollandsk mølle af Delfter porcelæn til købere, der aftog blomsterløg og planter til et vist beløb.

Man synes at komme servicebegrebet noget nærmere, når man ser på afgørelser, hvor domstolene har antaget, at der ikke forelå tilgift. Der kan her nævnes følgende eksempler: UfR 1963.346 kaffemølle stillet til rådighed i forbindelse med salg af kaffe, Nakskov rets dom af 23. august 1963, der kendte tilbud om gratis syning af gardiner, uanset om stoffet var indkøbt hos pågældende firma, for lovlig, UfR 1967.531, hvorefter gratis måltagning, tilskæring og pålægning af et Weston tæppe ikke var tilgift, idet tæppet uanset størrelse og form måtte anses at være ét sammenhængende tæppe.

I tilslutning til disse 3 sidstnævnte domstolsafgørelser kan der peges på en række andre ydelser, som i den almindelige opfattelse klart betragtes som service. Man kan her nævne fri bytteret "fuld tilfredshed eller pengene tilbage", gratis servicebesøg (f.eks. med hensyn til vaskemaskiner og TV-apparater), gratis udbringning af varer, kulanceerstatninger og vel nok også visse garantiordninger.

Set fra et forbrugersynspunkt er problemet, om man ønsker at fremme "service", eller om forbrugeren gennemsnitlig må antages at være mere interesseret i at få en klar retsstilling i forholdet til detailhandelen og producenterne, særligt også da det meget ofte vil være vanskeligt for forbrugeren at bedømme, hvilken værdi der ligger i de forskellige former for service. Denne problematik kommer særlig frem, når man ser på sørgsmålet om en koordinering, harmonisering og i det hele forbedring af klage- og ankenævnsvirksomheden, og når man skal vurdere, om der er behov for en lovgivning, som gør det muligt at skride ind

over for garantibeviser, som måske på den ene side i visse henseender giver forbrugeren en bedre stilling, end lovgivningen ellers ville give ham, men som på den anden side måske stiller forbrugeren ringere. Også spørgsmålet om behovet for en særlig fortrydelsesparagraf spiller ind.

D. Forholdene i udlandet.

Om forholdene i udlandet har det ikke været muligt at foretage særlige undersøgelser, men opmærksomheden kan særligt med hensyn til bestemmelser vedrørende pris og mængde, herunder bestemmelser om "kiloprismærkning" for færdigpakkede varer, henledes på den vesttyske prismærkningsforordning af 18. september 1969, jfr. bilag d, som giver en række generelle grundlæggende forskrifter vedrørende mærkningen.

Endvidere kan med hensyn til indholds-, egenskabs- og kvalitetsmærkning m.v. peges på den norske lov af 24. maj 1968 om mærkning af forbrugsvarer, jfr. bilag e.

I øvrigt må henvises til det i bemærkningerne til lovudkastet i afsnit II anførte om udviklingen i udlandet.

Øversigt over de af monopoltilsynet offentliggjorte redegørelser om foretagne undersøgelser m.v.

Offentliggjorte redegørelser om foretagne undersøgelser

- (M = i henhold til monopolloven. I = i henhold til lov om indseende med priser).
- M Radiobranchens pris-, avance- og omsætningsforhold
(Medd. 1956/3, s. 25)
- M Urbranchen
(Medd. 1957/2, s. 17)
- I Pris- og avanceforholdene for spisekartofler i København
(Medd. 1956/9, s. 119)
- M Salg af bøger til biblioteker og skoler
(Medd. 1957/8, s. 123)
- M Salgsformen for koks
(Medd. 1958/2, s. 24)
- I Pris- og avanceforholdene for højtryksoliefyrr
(Medd. 1958/6, s. 81)
- M Ophævelse af prisbindingen for elektroinstallationsarbejde
(Medd. 1958/6, s. 86)
- M Optikbranchen
(Medd. 1960/3, s. 21)
- I Pris- og avanceforholdene i handelen med kartofler, grøntsager og frugt
(Medd. 1960/3, s. 33) Særnummer
- I Redegørelse vedrørende flasketiriserne
(Medd. 1960/6, s. 81) Særnummer
- M. Redegørelse vedrørende overholdelsen af bruttopriser for et antal varer inden for kolonialbranchen
(Medd. 1960/10, s. 153) Særnummer
- I Priser og avancer for kartofler, gulerødder og æbler i Storkøbenhavn
(Medd. 1961/7, s. 151)
- M Spørgsmålet om prisdiskrimination i radio- og fjernsynsbranchen
(Medd. 1962/3, s. 45) Særnummer
- M Afgørelser i sager om nægtelse af levering i Danmark, Norge og Sverige
(Medd. 1962/4, s. 65) Særnummer
- M Redegørelse vedrørende handelen med olieprodukter
(Medd. 1962/9, s. 169) Særnummer
- I Tandlægenes honorarberegning og indtjening
(Medd. 1964/2, s. 17)
- I Pris- og konkurrenceforhold for brødvarer
(Medd. 1964/3, s. 31) Særnummer
- I Detailpriser og avancer m.v. for æbler, pærer, kartofler og gulerødder i oktober 1963
(Medd. 1964/5, s. 83) Særnummer
- I Priser og avancer for parfumeri- og toiletartikler
(Medd. 1964/7, s. 144)
- M Landsforeningen Danske Vognmænds rabataftaler
(Medd. 1964/7, s. 140)

- I Prisdannelsen for damestrømper
(Medd. 1965/1, s. 18)
- M Lokkevaresalg som begrundelse for leveringsnægtelse
(Medd. 1965/2, s. 33) Særnummer
- M Redegørelse vedrørende rabat- og bonusydelse
(Medd. 1965/5, s. 111) Særnummer
- I Forbrugerpriser og detailavancer for sko
(Medd. 1965/8, side 177) Særnummer
- I Priserne for flæsk i Københavns Kødbý i sommeren 1965
(Medd. 1965/10, s. 237) Særnummer
- I Skiltningsforhold, prisberegning, kontantrabatter og afbetalingsbetin-
gelsesfor radio- og fjernsynsapparater samt "hårde hvidevarer"
(Medd. 1966/1, s. 1) Særnummer
- M Hjemmemarkedspriserne for landbrugsvarer
(Medd. 1966/4, s. 89) Særnummer
- I Prisudviklingen for hotelværelser i perioden 1963-1965
(Medd. 1966/6, s. 139) Særnummer
- M Redegørelse for en undersøgelse af frisørbranchen
(Medd. 1967/1, s. 11)
- I Priserne for kød, flæsk og pålægsvarer
(Statens Trykningskontor, Kbh. 1967, 92 sider) Publikation
- I Pris- og avanceforholdene i detailfiskehandelen
(Medd. 1967/5, s. 99) Særnummer (forkortet) + Publikation
- I Markedsforholdene for rugbrød, franskbrød og sigtebrød
(Medd. 1967/7, s. 169) Særnummer
- IM Handelen med armbands- og lommeure
(Medd. 1967/10, s. 265) Særnummer
- I Redegørelse om bedemandsbranchen
(Statens Trykningskontor, 1967, 36 sider) Publikation
- I Analyse af merværdiafgiftens prisvirkninger
(Statens Trykningskontor, 1967) Publikation
- I Priser, avancer og salgsvilkår m.m. inden for handelen med automobiler
(Statens Trykningskontor, 1968) Publikation
- I Forbrugerpriser og detailavancer for sko
(Medd. 1969/4, s. 99) + Publikation

Redegørelser_til_handelsministeren_om_2prisudviklingen:

- Den i sommeren 1961 gennemførte prisundersøgelse
(duplikeret, ca. 260 sider) Publikation
- Pris- og avanceudviklingen i perioden fra februar til november 1962
(duplikeret, ca. 150 sider) Publikation
- Analyse af prisudviklingen 1962 - 1965
(duplikeret, ca. 125 sider) Publikation

(M) Effektivitetsudviklingen i landbrugsproduktionen

(Statens Trykningskontor, 1966) Publikation

Andre_jublikationer:

Orientering om internationale kartelspørgsmål (løbende udsendelser)

Oversigt over monopoltilsynets bekendtgørelser om skiltning og fakturering samt mærkning med nettovægt eller mængdeangivelse

I. Gældende bekendtgørelse om skiltning og fakturering

- A. Bekendtgørelser fastsat i medfør af monopollovens § 13
1. Bekendtgørelse af 30. oktober 1959 med ændring af 14. april 1961 om skiltning med priser for flæsk, kød, visse kød- og flæskevarer samt slagtede høns og kyllinger.
 2. Bekendtgørelse af 26. november 1966 angående skiltning med pris for fisk.
 3. Bekendtgørelse af 26. november 1966 angående skiltning med pris for frugt, grøntsager og kartofler.
- B. Bekendtgørelser fastsat i medfør af § 3 i lov om indseende med priser.
1. Bekendtgørelse af 7. juli 1970 om ophængning af prislister og prisskilte på hoteller.
 2. Bekendtgørelse af 19» januar 1967 om skiltning med pris samt forskrifter for annoncering for radio- og TV-modtagere, forskelligt husholdningsudstyr m.m.
 3. Bekendtgørelse af 17. november 1967 angående skiltning med pris for brød og kager og om fakturering af uindpakket brød.
 4. Bekendtgørelse af 20. juni 1970 om fakturering af visse bygge- og anlægsarbejder (visse byggearbejder, malerarbejde og elektrikerarbejde).

II. Gældende bekendtgørelser om mærkning med nettovægt eller mængdeangivelse

1. Bekendtgørelse af 14. april 1961 om mærkning af kødkonserver med nettovægt, opretholdt ved bekendtgørelse af 10. april 1963
2. Bekendtgørelse af 21. september 1964 om mærkning med netto- vægt eller nettorumfang af varer i forbrugerpakninger. (Vaske og rengøringsmidler, toiletartikler, malervarer og håndstrikked garn)
3. Bekendtgørelse af 10. marts 1965 om mærkning med nettomængde af varer i forbrugerpakninger. (Vat, W.C.-rensemidler, pudsemidler).
4. Bekendtgørelse af 15. november 1965 om mærkning af dybfrosne levnedsmidler med nettovægt.

5. Bekendtgørelse af 21. marts 1966, ændret 17o november 1967, om mærkning med nettovægt af varer i forbrugerpakninger. (Diverse kolonialvarer, såsom mel, gryn, smør, margarine, salater, mayonnaise, kakao, pulverkaffe, honning, chokolade, makaroni og spaghetti, oste, krydderier, syltede asier og agurker, tilberedte rødbeder, pickles, tomatketchup, tørret frugt m.m.).
6. Bekendtgørelse af 17. november 1967 om mærkning med nettovægt m.v. af detailsalgspakninger med brød, kiks og kager.

Dansk Varedeklarations-Nævn

9. november 1970.

Yderligere oplysninger om Dansk Varedeklarations-Nævns arbejde.

Dansk Varedeklarations-Nævn har i de forløbne 12 år arbejdet i henhold til sine vedtægter og har udarbejdet i alt 35 forskrifter, således som det fremgår af bilaget.

1. Status vedrørende deklarationsforskrifter.

Udover de 35 godkendte forskrifter har nævnet i den forløbne tid arbejdet med en række andre forslag:

For 14 varegrupper foreligger praktisk taget færdige forslag. Heraf vil formodentlig 6 kunne gøres helt færdige og godkendes i løbet af 1971, andre 6 vil næppe foreløbigt kunne bringes videre.

Om disse 6 kan yderligere oplyses, at det drejer sig om forslag til forskrift for malevarer (gulvlak). Efter 21 møder måtte udvalget meddele, at et i øvrigt færdigt forslag ikke kunne omfatte deklaration af slidstyrke på grund af manglende prøvningsmetode. Da brancheforeningen tidligere indtrængende havde anmodet nævnet om at afvente undersøgelser, så slidstyrken kunne deklarerer, har nævnet henlagt sagen.

3 af forslagene (ledningsmidler) afventer officielle bekendtgørelser. For en enkelt vare (mayonaise) forelå et færdigbehandlet forslag, men brancheforeningen henstillede til industrirådet, at dette anmodede om en officiel bekendtgørelse, og til nævnet, at denne afventes.

Endelig er manglen på anvendelige økonomisk forsvarlige prøvningsmetoder årsag til, at andre forslag (fryseemballage, plast) foreløbig har måttet henlægges.

6 af de godkendte forskrifter har på grund af udviklingen måttet revideres så omfattende, at udvalgsbehandling har været nødvendig. Et par er revideret op til flere gange, 5. udgave af forskriften for tekstilvaskemidler er nu under revision.

Fra forbrugerorganisationerne har DVN en lang liste over varegrupper, som ønskes taget op, og som har ventet på initiativ fra producent eller importørside. Hvor et sådant initiativ foreligger, har sekretariatet, udover de ovennævnte forslag, ud-

arbejdet skitseforslag for yderligere 10 varegrupper, som ikke foreløbig vil kunne føres frem til godkendelse (se bilag). Årsagen hertil er enten, at der ikke forefindes prøvningsmetoder (eks; symaskiner, ure) eller at initiativtageren ikke har ønsket at deltage i udvalgsarbejde med sine konkurrenter (billeplejemidler, papirbleer) eller at brancheforeningen eller førende firmaer har fundet sagen uden interesse (græsplænefrø, porcelæn, rygsække) eller at varen ikke kan prioriteres, da den skønnes at falde i yderkanten af DVN's arbejde (træ, imprægneringsmidler, termoruder, whisky).

Arbejds mængden er naturligt blevet begrænset af det beskædede omfang, som nævnets sekretariat har haft.

67 henvendelser er af stort set samme grunde henlagt efter de foreløbige undersøgelser.

Et ikke registreret antal telefoniske henvendelser er enten direkte henvist til bl.a. Textilprøvenævnet, DEMKO eller DGP eller afvist, f.eks. hvor der har været tale om meget specielle varer (blomsterpinde, stegte løg, vippevinduer, parykker, swimming pools, kondomer).

Udover arbejdet med de deklarationsordninger nævnet administrerer, deltager sekretariatet i arbejdet i forbindelse med Møbel-faktaordningen, såvel ved udformningen af faktamærkerne som af de bestemmelser, der ligger til grund for ordningen.

Desuden er nævnet repræsenteret ved de drøftelser, der føres om mulig mærkning af køkkenelementer.

Nævnet er repræsenteret i Typehusdeklarationsnævnet.

Der har været ført forhandlinger med VVS branchen, som desværre ikke førte til et nærmere samarbejde, og der har været ført orienterende drøftelser og afholdt et møde om muligheden for at overføre den svenske faktaordning for rejser.

Et par forskrifter er under udarbejdelse som fælles, nordisk arbejde. Således er den norske Varefakta-Komiteen ved at afslutte arbejdet med forskriften for plæneklippere og det finske Varudeklarationsforbundet med koldruller. Det danske udvalgsarbejde med pladespillere er næsten gået i stå på grund af manglende prøvningsmetoder og mulighed for evt. at finansiere og iværksætte nødvendige undersøgelser, men forhåbentlig vil mere internationalt arbejde kunne opnå resultater. International Labelling Center (ILC) har stort set deklarationsgrundlaget for støvsugere, strygejern, køleskabe og hjemmefrysere

færdigt, og arbejdet med ventilatorer, elektriske varmetæpper og lysbilledapparater er næsten færdigt« Arbejdet med ILC forslag udføres således, at forslagsbehandlingen koordinerer nordiske synspunkter.

Arbejdet mellem de fire nordiske nævn tillægges en sådan betydning, at nævnene har godkendt en aftale om ansættelse af en fælles nordisk sekretær, som først og fremmest skal skabe forudsætninger for ensartede forskrifter, koordinere arbejdsformer og planer. Ansættelsen afhænger af, om der kan skaffes økonomisk grundlag.

Udnyttelse.

Forskrifterne udnyttes af 61 firmaer, der deklarerer 332 artikler. I øvrigt henvises til bilag, forskrifter der udnyttes. DVN har ingen oversigt over, hvor mange varianter der markedsføres i de enkelte varegrupper, der kan således ikke anføres markedsandele eller lign. For forskrifter, hvor aftale om deklaration oprindeligt blev truffet med brancheforeninger, findes en rimelig dækning, for andre, er der beklageligt ringe tilslutning, således har 7 ordninger kun tilslutning af et enkelt firma.

4 ordninger er så nye, at der endnu ikke er taget skridt til at få dem udnyttet bl.a., fordi der indhentes tilbud på kontrol.

8 ordninger udnyttes ikke.

Af disse vil forskriften for elkomfurer, indbygningsovne m.v. formodentlig igen blive udnyttet af et enkelt firma. Der foregår p.t. forhandlinger om, hvorledes kontrollen kan afvikles.

En forskrift afventer, at muligheden for at begrænse afprøvningen af typer undersøges nærmere. Der er tale om en vare, der kun importeres, og første henvendelse blev rimeligvis afvist, fordi afprøvningsomkostningerne blev fundet for dyre (termokander). Forskriften for vaskemaskiner, der også er blandt de 8 udnyttede, blev udarbejdet på initiativ af HAKA. Henvendelser til andre firmaer besvares bl.a. med, at **afprøvningsomkostninger** forekommer for store.

Forskriften for mindre både afventer svar fra brancheforeningen, efter at henvendelse til et meget stort antal enkeltfirmaer ikke har givet resultat.

Interessen for deklaration af strygejern har været meget

ringe, men efter at der er vedtaget internationalt standardiserede prøvningsmetoder, vil en revision af forskriften, så den bliver ens i de nordiske lande, måske kunne give tilslutning.

Ved afprøvning af rustfri kogekear har der været diskussion om prøvningsomkostninger og metode, spørgsmålene tages op i forbindelse med revision af forskriften for aluminiumkogekear. Oppusteligt legetøj vil måske få tilslutning nu, hvor 1 firma har interesse i forskriften for dukker og dyr.

Forskriften for sko har været udnyttet af 4 danske firmaer, der fortrinsvis deklarerede børne- og herresko samt støvler. Imidlertid indstillede to firmaer produktionen og de to resterende opsagde deres deklARATION, da der var for ringe interesse, bl.a. fordi import dækker så stor en markedsandel.

Det må bemærkes, at anmodninger om deklARATIONer fremsættes tilfældigt, en samlet bearbejdning af en enkelt varesektor vil ikke alene i mange tilfælde lette arbejdet med forskrifterne, men også støtte udnyttelsen, da mærkning af en hel varesektor giver stor interesse for deklARATION.

Nævnet har ikke på forhånd kunnet undersøge, hvilken markedsdækning en deklARATION kunne formodes at få. I enkelte tilfælde har fusioner m.v. forrykket muligheden for at få deklarerede varer (udnyttet en forskrift).

Nævnet har ikke haft større mulighed for at "sælge" sine forskrifter eller tilbyde firmaerne service med hensyn til at udforme varedeklARATIONer m.v.

2. Arbejdsform.

Administration og finansiering.

De tre første år efter nævnets stiftelse fungerede sekretariatet på halv dags basis, og personalet bestod af en cand. mere. og en kontordame. I 1961 blev sekretariatet åbnet hele dagen, idet en kontordame blev ansat på fuld tid, mens kontorlederen fortsat var halvdags beskæftiget.

Personalet er siden udvidet med en halvdags kontordame og to deltidsbeskæftigede civilingeniører.

Nævnet har til huse i lejede lokaler i Tuborgfondets hus, H.C. Andersens Boulevard 22.

Nævnets 11 medlemmer udpeges af de stiftende organisa-

tioner og er ulønnede bortset fra formanden, der modtager et mindre honorar.

En ikke væsentlig del af nævnets arbejde udføres af medlemmerne i de faglige udvalg, hvor der trækkes på velvillig assistance fra erhvervsliv og forbrugerside.

Nævnets regnskab offentliggøres i dets årsberetning og balancerede i 1969/70 med 218.900 kr., hvoraf 100.000 kr. var statstilskud. Vedrørende deklarerende firmaers afgifter og kontrolomkostninger henvises til oplysningerne i notatet om forbrugeroplysning.

Fremgangsmåde ved udarbejdelse af forskrift.

Fremgangsmåden ved udarbejdelsen har været, at henvendelser fra fabrikanter eller forbrugerorganisationer er fulgt op med en foreløbig undersøgelse af mulighederne for praktisk gennemførelse af en deklarationsordning.

Er udfaldet heraf positivt, og arbejdet indpasses i arbejdsplanen, **nedsættes** et udvalg. Heri bliver nævnets organisationer, brancheforeningen og initiativtageren repræsenteret foruden forbrugerrepræsentanter og specialister. Den brede sammensætning medfører hyppigt, at udvalget selv nedsætter et mindre udvalg ("teknikerudvalg") til at foreslå, hvad der bør deklarerer, hvorledes dette kan ske, og hvorledes deklarationens oplysninger kan kontrolleres.

Udvalgets forslag sendes til udtalelse såvel herhjemme som i de øvrige nordiske lande, hvor de stedlige nævn indhenter udtalelser fra sagkyndige og selv kommenterer forslaget.

Efter afsluttende behandling forelægges forslaget nævnet med en redegørelse for de synspunkter, der er kommet frem i sagen. Godkender nævnet forslaget, bliver det en forskrift for varedeklaration under DVN's bomærke.

Med hensyn til fremgangsmåden har udnyttelse af allerede foreliggende materiale, specielt eksisterende nordisk forskrift, medført at "fremstillingstiden" for en forskrift nedsættes betydeligt. I forbindelse hermed har det vist sig mere effektivt med møder med deltagere, der har udtalt sig om forslag, end med mere generelt sammensatte udvalg.

Ved at give generelle "Råd" kan nævnet i en række tilfælde midlertidigt komme ud over manglen på anvendelige prøvningsmetoder og hermed kunne bringe flere forslag frem til at være forskrifter. I den forbindelse overvejes, om DVN for nogle

varer, hvor der findes behov for forbrugeroplysning, men hvor der endnu ikke findes tilstrækkelige prøvningsmetoder, skal følge det svenske eksempel og sammen med brancheforeninger og organisationer lave pjecer, der finansieres af branchen specielt til uddeling i butikkerne (VDN Råd om farve TV).

Nævnet har savnet mulighed for at kunne betale ekspertbistand ved arbejdet, hvilket i et par tilfælde kunne have fremmet arbejdet.

Kontrol.

Sekretariatet varetager den kontrol, der foretages i forbindelse med deklaration. Arbejdet omfatter tilrettelæggelse af kontrol, indhentning af tilbud, iværksættelse, gennemgang af rapporter og evt. opfølgning heraf.

Propaganda.

Nævnet har med den forhåndenværende arbejdskraft ikke set det som sin primære opgave at drive forbrugeroplysende arbejde. Forbrugerorganisationerne har i vid udstrækning anvendt de pressemeddelelser og de tre generelle brochurer, som DVN har udsendt. Nævnet har i samarbejde med de pågældende brancheorganisationer, udsendt oplysningsmateriale til isenkræmmere, købmænd og elektro-installatører.

Da nævnet for to år siden opnåede statsstøtte, blev cand. mere.'en genansat og har bl.a. tilrettelagt et instruktivt undervisningsmateriale, som er udsendt gennem Direktoratet for Erhvervsuddannelse til hele landets handels- og husholdningsskoler. DVN har kun i for ringe grad kunnet magte at deltage i større arrangementer som udstillinger, op der har kun været få henvendelser om deltagelse i udsendelser i radio og TV. I beskedent omfang er der holdt foredrag om Varefakta.

Derimod er kontakten med pressen udbygget tilfredsstillende. De pressemeddelelser, der løbende udsendes, bliver fyldigt refereret i såvel Hovedstads- som provinspressen, nævnets årsberetning er således omtalt i blade med et samlet oplag på 880.000.

Yderligere oplysninger om DVN's arbejde.
Oversigt over forskrifter og udvalgsarbejde pr. 1. november 1970.

Forskrifter, der udnyttes

Køleskabe	, Supper (incl.sovs)
Hjemmefrysere	Grøntkonserves
Ventilatorer	Kødkonserves
Aluminium-kogekar	Torskerognkonserves
Børster	Muslingekonserves
Textilvaskemidler	Hvede- og sigtemel
Husholdningskemikalier	Dessertpulver
Barnesenge	Kagemix
Sejlerveste	Brødpulvervarer
Redningsveste	Hundefoder
Barneseler	Kattefoder
Legetøj, dukker og dyr	

Færdige forskrifter, der ikke udnyttes

Sko	El-komfurer og indbygningsovne
Termokander	Vaskemaskiner
Rustfri kogekar	Mindre både
Strygejern	Legetøj, oppusteligt

Færdige forskrifter, der skal tilbydes

Havregryn	Is
Sildehalvkonserves	Husholdningshandsker

Forskrifter, der revideres eller skal revideres

Textilvaskemidler	Grøntkonserves
Aluminium-kogekar	

Forskrifter under udarbejdelse, forventet færdige inden 3 mdr.

Ost	Save
Marmelade	Støvsugere
Knækbrød	Telte
Levnedsmiddeldeklaration (incl. næringsindhold)	

Forskrifter under udarbejdelse, færdige senere

Plæneklippere	Lysbilledapparater
Strygemaskiner	Vægte
Pladespillere	Luftfugtere
Emhætteventilatorer	Cykler
El-tæpper	Gaskomfurer

Forslag, hvor nævnet er afhængig af faktorer uden for nævnet

Malevarer	Modermælkerstatning
Fryseemballage	Mayonaise
Plast	Salater

Henvendelser, hvor der er udført forarbejde (skitseforslag)

Barnemad	Rengøringsmidler
Marcipan	Porcelæn
Margarine	Curlers
Saft	Stearinlys
Salater	Husholdningspapir
Græsplænefrø	Papirbleer
Træimprægneringsmidler	Termometre
Husholdningsknive	Rygsække
Ure	Brugte biler
Symaskiner	Selskabsrejser
Whisky	VVS-sektoren
Opvaskemidler	
<u>Nye opgaver</u>	
Brød	Ris
Mejeriprodukter	Kryddere
Frugtdesserter	Franske kartofler
Cornflakes	Barnebilstole

Preisauszeichnungsverordnung
(Verordnung PR Nr. 1/69)

Vom 18. September 1969

Auf Grund des § 2 des Preisgesetzes vom 10. April 1948 (Gesetz- und Verordnungsblatt des Wirtschaftsrates des Vereinigten Wirtschaftsgebietes S. 27), zuletzt geändert durch § 37 des Gesetzes über die Investitionshilfe der gewerblichen Wirtschaft vom 7. Januar 1952 (Bundesgesetzbl. I S. 7); wird verordnet:

§ 1

Grundvorschriften

(1) Wer nach den Vorschriften dieser Verordnung zur Preisauszeichnung verpflichtet ist, hat die von ihm allgemein geforderten Preise anzugeben.

(2) Die Aufgliederung der Preise ist nur zulässig, soweit sie sich auf Waren oder Leistungen bezieht, die auch gesondert erbracht werden.

(3) Preisauszeichnungen müssen leicht erkennbar, dem Angebot eindeutig zugeordnet und deutlich lesbar sein.

§ 2

Handel

(1) Wer Letztverbrauchern gewerbs- oder geschäftsmäßig Waren zum Kauf anbietet, hat die Waren unter Angabe der Verkaufseinheit und Gütebezeichnung auszuzeichnen, die der allgemeinen Verheerfassung entsprechen.

(2) Die Auszeichnung von Fertigpackungen mit den Grundpreisen richtet sich nach den Vorschriften des Eichgesetzes vom 11. Juli 1969 (Bundesgesetzblatt I S. 759) und der nach diesem Gesetz erlassenen RechtsVerordnungen.

(3) Die Preisauszeichnung ist vorzunehmen

1. bei Waren, die in Schaufenstern, Schaukästen, innerhalb oder außerhalb des Verkaufsraumes auf Verkaufsständen oder in sonstiger Weise sichtbar ausgestellt werden, und bei Waren, die vom Verbraucher unmittelbar entnommen werden können, durch Preisschilder oder Beschriftung der Ware;
 2. bei Waren, die nicht unter den Voraussetzungen der Nummer 1 im Verkaufsraum zum Verkauf bereitgehalten werden, entweder nach Nummer 1 oder dadurch, daß die Behältnisse oder Regale, in denen sich die Waren befinden, beschriftet werden oder dadurch, daß Preisverzeichnisse angebracht oder Preislisten zur Einsichtnahme aufgelegt werden;
 3. bei Waren, die nach Musterbüchern angeboten werden, dadurch, daß die Preise für die Verkaufseinheit auf den Mustern oder damit verbundenen Preisschildern oder Preisverzeichnissen angegeben werden;
 4. bei Waren, die nach Katalogen oder Warenlisten, insbesondere im Versandhandel, angeboten werden, dadurch, daß die Preise neben den Warenabbildungen oder Warenbeschreibungen, in Anmerkungen oder in mit den Katalogen oder Warenlisten im Zusammenhang stehenden Preislisten angegeben werden.
- (4) Die Absätze 1 bis 3 gelten auch für die Waren, die in den in den §§ 3 bis 7 aufgeführten Betrieben Letztverbrauchern angeboten werden.

§ 3

Dienstleistungen

(1) Friseure, Schuhmacher, Wäschereien, Plättereien und Chemischreinigungsbetriebe haben die Preise für ihre wesentlichen Leistungen in Preisverzeichnisse aufzunehmen, von denen je eins im Geschäftslokal und im Schaufenster anzubringen ist.

(2) Dies gilt auch, wenn die Leistungen in Betrieben des Handels oder in Annahmestellen angeboten werden.

(3) Werden die Leistungen in Fachabteilungen des Handels angeboten, so genügt die Anbringung des Preisverzeichnisses in der Fachabteilung.

§ 4

Gaststättenbetriebe

(1) Inhaber von Gaststättenbetrieben haben Preisverzeichnisse für Speisen und Getränke in hinreichender Zahl auf den Tischen aufzulegen und jedem Gast vor Entgegennahme von Bestellungen und bei Abrechnung auf Verlangen vorzulegen.

(2) Inhaber von Gaststättenbetrieben, in denen regelmäßig warme Speisen für jedermann angeboten worden, haben außen neben dem Eingang ein Preisverzeichnis anzubringen, auf dem die Gedecke und die Tagesgerichte aufgeführt sind. Ist der Gaststättenbetrieb Teil eines Handelsbetriebes, so genügt die Anbringung des Preisverzeichnisses am Eingang des Gaststättenteils.

(3) Inhaber von Selbstbedienungsgaststätten, Erfrischungshallen, Kiosken, Stehbierhallen, Bierzelten und ähnlichen Betrieben haben Preisverzeichnisse anzubringen, aus denen die Preise der angebotenen Speisen und Getränke ersichtlich sind. Absatz 2 bleibt unberührt.

(4) Die Preisverzeichnisse müssen die Bedienungsgeld und sonstige Zuschläge einschließenden Preise der jeweils angebotenen Speisen und Getränke enthalten. Beim Ausschank von Getränken in Behältnissen mit gesetzlich festgelegten Volumen ist in den Preisverzeichnissen das Volumen, auf das sich der Preis bezieht, anzugeben.

§ 5

Beherbergungsbetriebe

Inhaber von Betrieben, die gewerbsmäßig Gäste beherbergen, haben unbeschadet des § 4 in jedem zur Beherbergung dienenden Zimmer ein Verzeichnis anzubringen, das den jeweiligen Bedienungsgeld und sonstige Zuschläge einschließenden Zimmerpreis je nach Art der Vermietung und gegebenenfalls den Frühstückspreis sowie den bei Benutzung der Fernsprechanlage geforderten Preis für eine Gebühreneinheit enthält.

§ 6

Garagen

(1) Wer Garagen oder Einstellplätze in Parkhäusern für die Dauer von nicht mehr als einem

Monat vermietet, hat am Anfang der Zufahrt ein Preisverzeichnis anzubringen, das je nach Art der Vermietung die Preise für den Monat, den Tag oder die Stunde für die Einstellung eines Kraftfahrzeuges enthält.

(2) Absatz 1 gilt für die Vermietung oder Bewachung von Parkplätzen entsprechend.

§ 7

Tankstellen

Inhaber von Tankstellen haben ihre Kraftstoffpreise so auszuzeichnen, daß sie

— innerhalb geschlossener Ortschaften von der Straße her,

— außerhalb geschlossener Ortschaften für den in den Tankstellenbereich eingefahrenen Kraftfahrer

deutlich lesbar sind. Dies gilt nicht für Kraftstoffmischungen, die erst in der Tankstelle hergestellt werden.

§ 8

Werbung

Wer in Zeitungen, Zeitschriften, Prospekten, auf Plakaten, in Rundfunk oder Fernsehen oder auf sonstige Weise unter Angabe von Preisen für Waren oder Leistungen gegenüber Letztverbrauchern wirbt, hat die Preise entsprechend § 1 Abs. 1 und 2 anzugeben.

§ 9

Straf- und Bußgeldvorschrift

Zuwiderhandlungen gegen diese Verordnung werden nach den Straf- und Bußgeldvorschriften des Wirtschaftsstrafgesetzes 1954 geahndet.

§ 10

Ausnahmen

(1) Die Vorschriften dieser Verordnung finden keine Anwendung, wenn Angebote (§§ 2 bis 7) oder Werbung (§ 8) ausschließlich Letztverbraucher erreichen, die die Ware oder Leistung in ihrer beruflichen oder gewerblichen Tätigkeit verwerten.

(2) § 2 findet keine Anwendung

1. auf Kunstgegenstände, Sammlerstücke und Antiquitäten im Sinne des Kapitels 99 des Deutschen Zolltarifs 1968;
2. auf Waren, die in Werbevorfürungen angeboten werden, sofern der Preis der jeweiligen Ware bei deren Vorführung und unmittelbar vor Abschluß des Kaufvertrages genannt wird;
3. auf Blumen und Pflanzen, die unmittelbar vom Freiland, Treibbeet oder Treibhaus verkauft werden,-
4. auf Waren, die ein Unternehmer Letztverbrauchern ausschließlich im Namen und für Rechnung ande-

rer Gewerbetreibender anbietet, die diese Waren nicht vorrätig haben und aus diesem Grunde die Letztverbraucher an den Unternehmer verweisen.

§ 11

Schlußvorschriften

(1) Diese Verordnung tritt am 1. Januar 1970 in Kraft.

(2) Gleichzeitig treten außer Kraft:

1. die Verordnung über Preisauszeichnung vom 16. November 1940 (Reichsgesetzbl. I S. 1535) in der Fassung der Bekanntmachung vom 6. April

1944 (Reichsgesetzbl. I S. 98) und der Anordnung PR Nr. 21/47 vom 29. März 1947 (Mitteilungsblatt des Verwaltungsamts für Wirtschaft des amerikanischen und britischen Besatzungsgebiets S. 231);

2. Ausnahmen, die auf Grund des § 11 der Verordnung über Preisauszeichnung vom 16. November 1940 oder auf Grund sonstiger Rechtsgrundlagen von den Vorschriften der Verordnung über Preisauszeichnung bewilligt oder angeordnet worden sind;

3. die Anordnung PR Nr. 103/48 über Preisauszeichnung bei Obst, Gemüse und Südfrüchten vom 24. September 1948 (Mitteilungsblatt der Verwaltung für Wirtschaft des Vereinigten Wirtschaftsgebietes II S. 157).

Bonn, den 18. September 1969

Der Bundesminister für Wirtschaft
In Vertretung
Dr. Schöllhorn

LOV AV 24. MAI 1968 OM MERKING AV FORBRUKSVARER

§ 1

Formål

Formålet med denne lov er å legge forholdene best mulig til rette for forbrukerne ved deres bedømmelse og valg av forbruksvarer.

§ 2

Lovens rekkevidde

Denne lov omfatter forbruksvarer som omsettes eller er beregnet på å omsettes til vanlige forbrukere. I tvilstilfelle avgjør vedkommende departement om en vare skal regnes som forbruksvare etter bestemmelsene i denne lov.

§ 3

Merking

For enkelte vareslag, grupper eller typer av forbruksvarer kan Kongen gi forskrifter om at varen eller dens emballasje skal forsynes med en merking som gir opplysninger om:

- a) navn og adresse på den som har produsert, importert og/eller pakket varen, og/eller navn og adresse på den for hvis regning dette er gjort,
- b) varens sammensetning, vekt, mål, volum,, størrelse, antall eller lignende opplysninger,
- c) andre egenskaper som ikke uten videre fremgår av varen selv, men som har betydning for forbrukernes vurdering av varens kvalitet og bruksegenskaper.

Dersom det ikke er praktisk mulig eller formålstjenlig å merke varen selv eller dens emballasje, kan bestemmes at varen skal merkes på annen hensiktsmessig måte.

§ 4

Forbud

Det er forbudt å framby til salg varer som ikke er merket i samsvar med forskrifter gitt med hjemmel i loven eller der merkingen inneholder uriktige opplysninger om varen. Ved merking av vare eller til bruk ved merking av vare som omfattes av forskrifter som nevnt i § 3, må det ikke gis uriktige opplysninger. Er det ved merking etter disse forskrifter gitt uriktige opplysninger, må varen ikke framby til salg.

§ 5

Kontroll

Kongen bestemmer hvem som skal føre kontroll med at bestemmelsene i denne lov og de bestemmelser som blir gitt med hjemmel i loven, blir overholdt.

De myndigheter som tillegges kontrollen, skal ha adgang til ethvert sted hvor det produseres, lagres, transporteres eller omsettes varer som er merkingspliktig etter forskrifter gitt i medhold av § 3. De har rett til å utta prover til undersøkelse og kan kreve de opplysninger som er nødvendig for gjennomføring av kontrollen.

Vedkommende departement kan fastsette instruks for kontrollvirksomheten og for den praktiske gjennomføring.

Den som i medhold av stilling eller verv etter loven får kjennskap til drifts- eller forretningshemmelighet eller noe annet som ikke er alminnelig kjent, skal med de begrensninger som følger av hans gjøremål etter loven, bevare taushet om det han har fått vite. Ingen må i næringsvirksomhet gjøre bruk av det han har fått vite.

§ 6

Rådgivende utvalg

Kongen oppnevner et utvalg med representanter for forbrukerne, næringslivet, forskningen og det offentlige. Utvalget skal være rådgivende overfor vedkommende departement i spørsmål som angår gjennomføringen av denne lov.

Kongen gir nærmere forskrifter for utvalgets virksomhet.

§ 7

Straff

Forsettlig eller aktløs overtredelse av bestemmelsene i denne lov eller i forskrifter gitt med hjemmel i loven straffes med böter.

§ 8

Ikrafttreden

Denne lov trer i kraft straks.